

अरुणोदय

श्रीराम कला महिला महाविद्यालय,
धामणगांव रेल्वे

पदवी आणि पदव्युत्तर

एक कदम स्वच्छता की ओर

2016-17

* मार्गदर्शक *

प्राचार्य डॉ. गणेश टाले

प्रा. नितीन बिहाडे प्रा. नंदकिशोर राऊत

प्रा. राजेश आडे

* संपादक मंडळ *

कु. अंकीता हटवार कु. रचना महाजन

मराठी विभाग इंग्रजी विभाग

कु. पायल चादव

हिन्दी विभाग

* मुखपृष्ठ संकल्पना *

कु. धनश्री येवले

बी.ए. भाग-१

* प्रकाशक *

प्राचार्य, श्रीराम कला महिला महा. धामणगाव रेल्वे

* अक्षर जुळवणी *

जय काम्प्युटर्स

नगर परिषद जवळ, धामणगाव रेल्वे, मोबा. नं. ९४२२९९४३३०

* मुद्रक *

श्याम प्रिंटर्स, रेल्वे गेटजवळ, धामणगाव रेल्वे

फोन नं. २३७३९९ मोबा नं. ९८९०७३७९७८, ९४२३४२५४०४

ह्या वार्षिकांकातील विचार आणि मते प्रत्येक लेखकाची वैयक्तिक असून प्रकाशक आणि महाविद्यालय त्यांचेशी सहमत असेलच असे नाही.

संपादकीय ...

विद्यार्थीनी मैत्रिणींनो,

महाविद्यालयाचा 'अरुणोदय' हा वार्षिकांक सत्र २०१६-१७ चा आपल्या हाती देतांना मनस्वी आनंद होत आहे.

मानवी जीवनातील एक महत्वाची अवस्था म्हणजे विद्यार्थी अवस्था होय. या अवस्थेमधून विद्यार्थी यशस्वी भावी जीवनाकडे वाटचाल करित असतात. यावेळी येणारे अनुभव मनामध्ये साठवत असतो. त्याला इतरांपर्यंत पोहोचविण्याचे माध्यम 'अरुणोदय' होय असे आम्हाला वाटते. भावना आणि विचारांच्या अभिव्यक्ती करीता 'अरुणोदय' ने साहित्याचे दालन उपलब्ध करून दिले.

विद्यार्थीनी शिक्षण घेत असतांना केवळ शिक्षणच घेत नाहीत तर त्यांना देशामध्ये, असणाऱ्या राजकिय, सामाजिक आर्थिक, भौगोलिक आणि सांस्कृतिक घडामोडींची, समस्यांची जाणीव आहे. हे सर्व चित्र पाहून समाधान वाटते. आलेल्या साहित्यामधून त्यांच्यामधील देशभक्ती, समाजाप्रती असलेली कर्तव्याची भावना याची अनुभूती येते.

आमच्याकडे आलेला साहित्याचा 'ओघ' पाहता त्यांची साहित्यामधील रुची स्पष्ट होते. विशेष म्हणजे कविता, चारोळ्या, सामाजिक लेख, विनोदी साहित्य यामध्ये योगदान देणाऱ्या भावी कवीयत्री, लेखिका त्या होऊ शकेल याविषयीची शंकाच नको !

अरुणोदयामध्ये केवळ साहित्यच नसून महाविद्यालयाचा शैक्षणिक अलिखित इतिहास विविध बाबीही आहेत पारितोषिकांचे मानकरी, अन्य क्षेत्रात महाविद्यालयाला लौकिक मिळवून देणाऱ्या विद्यार्थीनींची छायाचित्रे आणि विविध विभागांच्या अहवालाचा समावेश आहे.

प्राचार्य डॉ. गणेश टाले यांचे मौलिक मार्गदर्शन, संपादक मंडळाला दिलेले स्वातंत्र्य यामुळेच 'अरुणोदय'चा उदय झाला. सर्व संपादक, सह संपादकांचे सहकार्य, विद्यार्थीनींचा सहभाग तसेच जय कॉम्प्युटर्स व श्याम प्रिंटेर्स यांचे सहकार्य व महाविद्यालयातील घटकांचे सहकार्य व परिश्रमातून 'अरुणोदय' झाला. त्यांचे मनःपूर्वक धन्यवाद !

* आमचे प्रेम्णास्थान *

मा. श्री. अरुणभाऊ अडसड
अध्यक्ष, श्रीराम शिक्षण संस्था, धामणगांव रेल्वे

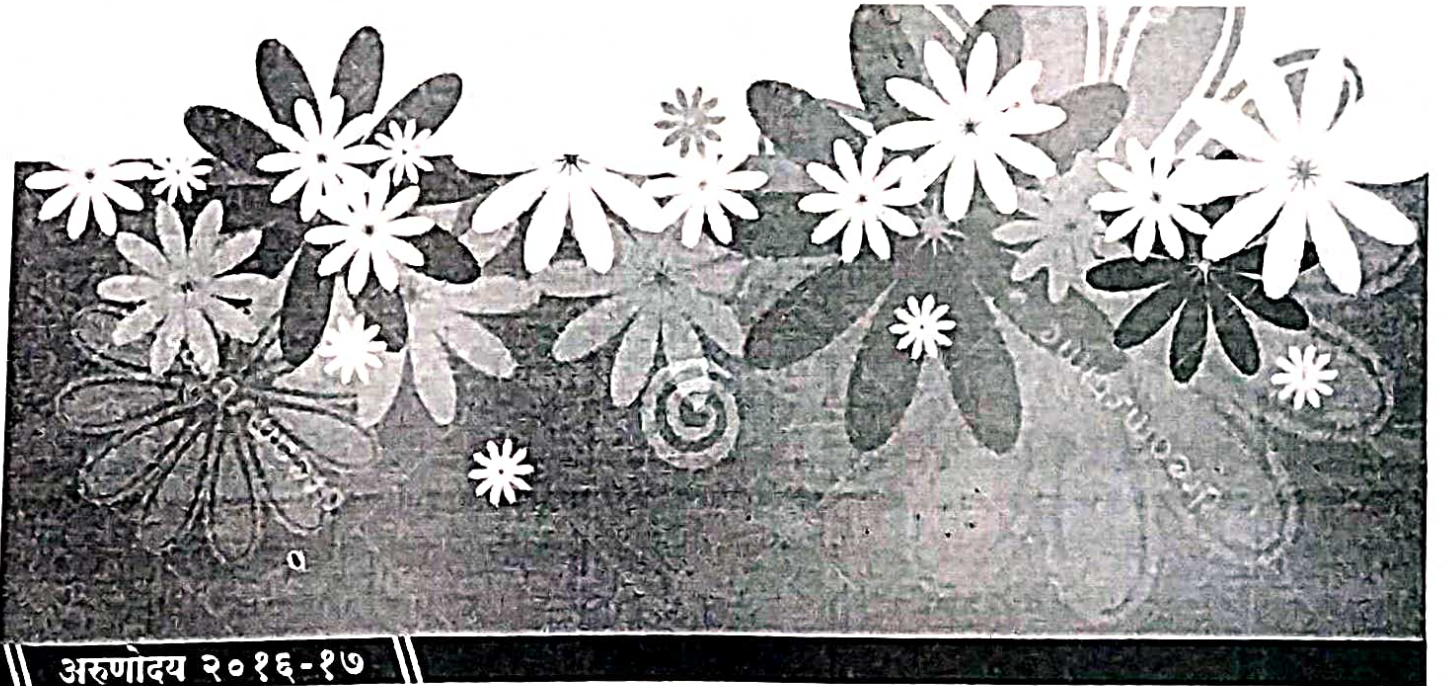
* आमचे मार्गदर्शक *

मा. श्री. घनश्यामजी मेश्राम
सचिव, श्रीराम शिक्षण संस्था,
धामणगाव रेल्वे

मा. श्री. अशोकभाऊ पनपालीया
अध्यक्ष, स्था. व्य. स. श्रीराम कला
महिला महाविद्यालय, धा.रे.

प्राचार्यांच्या लेखनीतून ...

चंदाच्या महाविद्यालयाचा वार्षिकांक 'अरुणोदय' आपल्या हातात देतांना मनस्वी आनंद होत आहे. अरुणोदयाची उत्तरोत्तर प्रगती होत असून विद्यार्थीनींचा प्रतिसाद विशेष उल्लेखनी वाटतो. आपला हा देश अनेक सामाजिक समस्यांनी ग्रस्त आहे. परिणामी समाजाची अवस्था दयनीय झाली आहे. या स्थितीत सुधारणा व्हावी असे सातत्याने युवा पिढीला वाटत असते परंतु आपले विचार जगासमोर मांडण्यासाठी व्यासपीठच लाभत नाही. हे व्यासपीठ उपलब्ध करून देण्यात अरुणोदय महत्वपूर्ण भूमिका निभावत आला आहे.

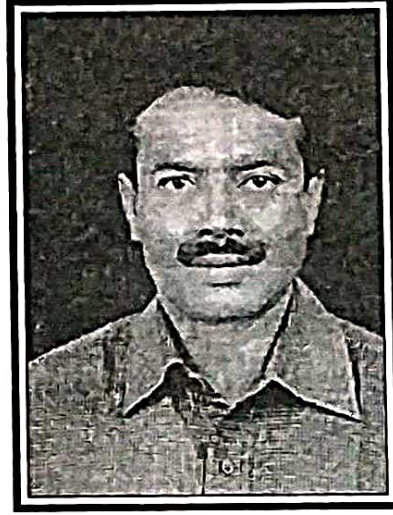
आजपर्यंतचा समाजाचा इतिहास पाहिल्यास असे दिसून येते की, समाजाच्या कोणत्याही क्षेत्रात परिवर्तन घडवून आणण्याचे सामर्थ्य केवळ तरुणाईत असते. जगभरातील सर्व कांट्या घडवून आणण्यात तरुणाईने महत्त्वाची भूमिका बजावली आहे. ज्या देशाजवळ ह्या तरुणाईचे सामर्थ्य असते त्या देशाची भरभराट होण्यास वेळ लागत नाही. फक्त गरज असते ह्या शक्तीचा योग्य वापर करून घेण्याची आपल्या देशामध्ये येणाऱ्या काळात घीनट्या तुलनेतच नव्हे तर संपुर्ण जगातील राष्ट्रांच्या तुलनेत तरुणांची संख्या जास्त असेल. अर्थातच कमावणाऱ्या लोकांची संख्या वाढून अवलंबीतांची संख्या कमी होईल, म्हणून माजी राष्ट्रपती ए.पी.जे. अब्दुल कलाम यांनी पाहिलेले महासत्तेचे स्वप्न साकार होऊ शकेल. सोबतच समाजातील आर्थिक विषमता देखील कमी होणे आवश्यक आहे. अशा तरुणांना, त्यांच्या शक्तीला, विचारांना चालना देण्याचा आम्ही अरुणोदयाच्या माध्यमातून अल्पसा प्रयत्न करित आहोत. त्यांच्या पंखांना बळ देऊन अवकाशात मुक्त संचार करिता प्रेरणा देण्याचे कार्य अरुणोदय करित आला आहे. यानंतरही अरुणोदय नवोदितांना प्रकाशमान करून त्यांची प्रतिभा वृद्धीगत करण्याचा सातत्याने प्रयत्न करेल यात मुळी शंकाच नाही.

या वार्षिकांकाच्या निर्मितीस संस्थेचे अध्यक्ष मा. अरुणाभाऊ अडसड, सचिव मा. घनश्यामजी मेश्राम, स्था. व्य. स. अध्यक्ष मा. अशोकभाऊ पनपालिया, संस्थेचे सर्व पदाधिकारी यांचेही मार्गदर्शन मोलाचे ठरत आहे. संपादक मंडळ, सहकारी विद्यार्थीनी आणि पालक यांचा वार्षिकांकाच्या निर्मितीत मोलाचा वाटा आहे.

वार्षिकांकास माझ्या हार्दिक शुभेच्छा !!!

- प्राचार्य डॉ. गणेश क. टाले

* यशाचे मानकरी *

प्रा. डॉ. सुधिर पाथरे

यांना सत्र २०१६-१७ मध्ये आचार्य पदवी
मिळाल्याबद्दल हार्दिक अभिनंदन

कु. लक्ष्मी बमनोटे

(बी.ए. भाग-१)

वर्षातील उत्कृष्ट खेळाडू

कु. श्वेता पुसदकर

(बी.ए. भाग-३)

उत्कृष्ट रा.से.यो. स्वयंसेविका

कु. कुमुद श्रीखंडे

(बी.ए. भाग-१)

उत्कृष्ट वाचक

पारितोषीक विजेती

कु. तेजस्वीनी नंदेश्वर

(बी.ए. भाग-१)

सांस्कृतिक प्रतिनिधी

अंतरंग

■ मराठी विभाग ■

लेख्य / कविता इतर :

आजची स्त्री सुखी आहे का ? / पत्र / बाप / चांदणी चंद्र / आई / आई मला जन्म घेऊ दे /
संचर्ष / मन / ती सध्या काय करते / चारोळी / पैसा / मझी आई / मरण एका क्षणातलं /
सोल्कीन पचाडलयं / अल्पविश्वास व जिद्द हेच खरे यशाचे भांडवल / तुला काय म्हणायं... /
अंधार / कविता / ज्ञानगण / प्रेम म्हणजे तु / फ्लिनिंगो... / आलेख / भारतातील प्रसिध्द वास्तुशिल्पे
भारतातील राज्ये व त्यांची स्थापना / नियती / गुलाबायी पाकोळी / मोबाईल / बंदी / वेळ /
शावरी / दोस्ती / माझे बाबा / चारोळी / मन / कविता / कन्यादान / मराठी माणूस / चारोळ्या
आई / शब्द / भूक / आपलं फक्त तिकडं लक्ष नसतं / स्त्री तिची रूपं / मैत्री

■ हिंदी विभाग ■

लेख्य / कविता / कृतक :

बॅटिर्नो / बोलो क्या चाहते हो ? / एस एम एस / अच्छे विचार / ऐसे होते हैं - टिघर /
हार नहीं होती / मजा ही मजा है / पिता / नजरिया / सुखी जीवन की १० राते /
शावरी / दोस्ती / किस्मत / जिंदगी और मौत की सच्चाई / जिंदगी / रहिद भगतसिंह

■ English Section ■

ARTICAL, POETRY & OTHER :

Dr. Babasaheb Ambedkar / Good Thoughts / Smile / My College / You are Alone/
End is not the End / Dont take Tension Because / Winners & Losers /
Human Nature / Life / Teacher / Examination fear / Anthem of The World

■ अहवाल विभाग ■

अहवालाबाबे नोंद :

राष्ट्रीय सेवा योजना अहवाल - २०१६-१७ / ग्रंथालय अहवाल २०१६-१७ / शारीरिक शिक्षण व
रंजन विभाग वार्षिक अहवाल २०१६-१७ / सांस्कृतिक अहवाल - २०१६-१७ / भौगोलिक सहल
अहवाल २०१६-२०१७.

अहवाल २०१६-१७

अहवाल २०१६-१७

आजची स्त्री सुखी आहे का ?

आज एकविसाव्या शतकात स्त्रीने सर्व क्षेत्रात प्रगती केली आहे. अगदी राष्ट्रपती पदापासून वैमानिका पर्यंत सर्व पदावर तिला सर्व हक्क मिळाले आहेत. तिच्या मनालाही किंमत आलेली आहे. ती आपली धन दौलतही जमवू शकते. शिक्षणाची सर्व क्षेत्रे तीला खुली झाली आहेत. अगदी अंतराळपर्यंत सगळी कडवे रस्ते खुले झाले आहेत. मग आजची स्त्री सुखी आहे का ? तिची दुःखे वेदना संपल्या आहेत का ? ती संपूर्ण सुरक्षित आहे का ? तिच्या वाट्याला योग्य सन्मान येतो का ?

या सर्व प्रश्नांना उत्तर येते 'नाही' असे का ? स्त्रीने आपले कर्तृत्व सिद्ध केले. तरी स्त्रीला सर्वत्र नाकारले जाते. नुकत्याच झालेल्या जनगणनेने तिच्या हक्कांचे नाकारले जाते. मुलगी होणार याची कल्पना आली की तिला खुबून टाकले जाते. मुलीचा स्त्रियाचा आकडा खूप खाली गेला आहे. निसर्गाचा समतोल बिघडविण्याचा माणसाला काय हक्क आहे? कुठल्याही स्त्र्याभिमानी स्त्री ला हे सहन होणे शक्य नाही.

मुलीच्या जन्माची ऐवढी धारती का ? तर अजुनही मुलगी म्हणजे खर्चाचे कारण 'हुंडा' द्यावा लागणार पूर्वी लहानपणी लग्न होत असे, आता मोठे करायचे लागते, शिक्षण द्यावे लागते आणि शिवाय लग्नाचा खर्च यामुळे मुलीला जन्माला घालणे हे पापच आहे असे मानतात.

दुसरी गोष्ट म्हणजे मुलगा 'वंशाचा दिया', म्हातारपणाची काठी तो आपल्याला म्हातारपणी सांभाळणार म्हणून मुलगा हवा, मुलगी नको, पण आज पुष्कळांदा मुलगा वृद्ध आई-वडिलांना घराबाहेर काढतो. आणि मुलगीच

त्यांना सांभाळते. कित्येक मुली सासरी गेल्या तरी माहेरचे नाव लावतात..

मुलींनी सर्व क्षेत्रात आपली क्षमता दाखविली आहे. पण सर्व ठिकाणी यावरलांना त्या सुरक्षित असतात असे नाही. अनेक ठिकाणी 'स्त्री' म्हणून तीचा 'छळ' होतो. अजुनही अनेक ठिकाणी पुरुषांना स्त्रीच्या हाताखाली काम करावयास आयडत नाही. आजही स्त्रीला पाहीजे त्या प्रमाणात स्वातंत्र्य मीळत नाही. घरातून घुल आणि मुल दिव स्थिती आहे, आजही फक्त काही प्रमाणातच थोडा फार बदल झाला. घरातील सर्व कामे तीच्या एकटीच्या वाट्याला येते. अनेक कायदे करून शासनाने स्त्री ला अनेक हक्क दिले. परंतु त्याचा काही प्रमाणातच योग्य ठिकाणी वापर होतो.

जर स्त्री सरपंच असेल खेडे विभागात तर तीने पदाचा राजीनामा द्यावा यासाठी पुरुषवर्ग प्रयत्न करीत असतो. तीला गायकरी सुखाने काम करू देत नाही. जरी आज कायद्याने घर स्त्रीच्या नावाने असेल तरी तीलाच घराबाहेर काढणारे देखील लोक आपल्याच समाजात वावरत आहे. इतकेच नव्हे तर ज्या स्त्रीने मुलीला जन्म दिला त्या मातेला तुच्छ लेखल्या जाते अजुनही काही समाजात. मग अशा दृष्ट स्त्र्यांही जगात स्त्री सुखी कशी राहणार ?

'घालता घालता कधीतरी ठेच लागणारच... जगायचं म्हटल्यावर दुःख हे असणारच... ठेच लागणार म्हणून काय घालून सोडायचं ? दुःख आहे म्हणून जगणं सोडायचं ? दुःखातही आनंदासा कुठे तरी शोधायचे आतून रडतांनाही दुसऱ्याला हसवते. ती फक्त नी फक्त स्त्रीच...

कु. वैशाली खैरका
(बी. ए., भाग १)

बाप

आईचं गुणगाण खूप झाले
बिचाऱ्या बापाचं काय केले
बिक्ट प्रसंगी बापाचं सदा सोडवी
आपण फक्त गातो आईची गोडवी
आईकडं अरातीस अधुंवे पाट
तर बाप म्हणजे संयत्पाचे पाट
आयडतं जेवण करणारी प्रेमळ आई
त्या शिंदोरीची सोयही बापाचं पाही
वेयकी-यशोदेच प्रेम मनात साठवा
टोपलीतून बाळाला नेणारा वासुदेवही आठवा.
रामासाठी कौसल्येची झाली असेल कसरत
पुत्र वियोगाने मरण पावला बाप दशरथ
काटकसर करून मुलाला देतो पॅकिटमनी
आपण मात्र बापरी शर्ट-पँट जुनी
मुलीला हवे धुटी-पॉलर गयी साडी
घरी बाप आटोपतो बीन सावणाची दाडी
ययात आल्यावर मुलं आपल्याच विरयात मग्न
मुलाच्या गोकरीसाठी जिना धवून लागतय घाप
आठवा मुलीच्या रथळासाठी उंबरठे किरणारा बाप
जीवनभर मुलांच्या पाठी बापाच्या शुभेच्छा.

कु. अरती चौधरी
(बी. ए., भाग १)

चांदणी चंद्र

सारे आईचे पुण गाती
बंगाला कमी लेखती
त्याचा धर्म विस्तरती
त्याच्या विना माही निर्मिती
आई-बाप सदान
आईला द्या मान
बापाचा कळ मळा अजुनच
आई धनुष्य, रान बान
आई बोळे, बाप कान
आई क्षास तर बाप प्रान
आईला लेकरींची तहान
बापाला कनारीचा तान
आई करले रत्नचान
बाप करतो रत्नचान
लेकरीं टोपाची ज्ञान
मुलगा-मुलगी सज्जान
आई-बाप कर्माने बहान
त्यांना निसर्गाचे परदान
आईला चांदणीचा मान
तर बंगाली चंद्राची हान

कु. सत्यजा अ. पारने
(बी. ए., भाग १)

पत्र

एक सुंदर पत्र आईमिना असलेल्या एका मुलाने
आम्हाच्या आईस काय रूपाने लिहून पाठविलेले आहे, ते मला
आवडले म्हणून मी तुम्हा सर्वांना पाठवीत आहे.
प्रिय आईस,

पता : देवाचे घर
तुझा हात हवा होता
सदा माझ्या उभ्यावर
घोपटून मला झोपव्यायला
अचानक जाग आल्यावर

मी अजुनसुध्दा दबकुन
जागा होतो मधीय,
तुझी काळजी रात्रभर
सतायत राहते उगीच.

तू का इतक्या लयकर
सोडून गेलीस गाय माझ,
'आईमिना पोरं' असं
घेतात लोक नाव माझं,

वरवरच्या पदार्थाची मला
घबघ लागत नाही,
काय करू तुझ्या दुधादिना
माझी भुकच भागत नाही.

पोस्केपमाची माझ्या भोयती
का ठेवून गेलीस जाळ
का खरचं इनकी कधी होती
तुझ्या माझ्यातील नाळ

तिच तुणी आहे तुझ्याशी
बोलायला भरपूर,
उगाच रडत राहू नकोस
दाडून स्वतःचा उर

बघ आई आता मी
रडत नाही पडलो तरी,
मला ठाऊक आहे तु
गेली आहे देवापरी

भुक लागली तरी
बिलकूल मी रडत नाही
कारण मी हसल्याशिवाय
तुला चैन पडत नाही.

पण रोज रात्र झाली की,
तुझ्या आठवणीचा थवा येतो
अंधरुणात लपुन, पुसून ठोळे
मी गप्प झोपी जातो.

बघ तुझं बाळ किली
समजुतदार झाल आहे
आणि बघ कळण्याआधी
वेड वयात आलं आहे.

अजिबात म्हणजे अजिबात
त्रास देत नाही पप्पाला,
तुझी काळजी तेवढीमात्र
घ्यायला सांग बाप्याला

आणि सांग की
हे शाहणं बाळही आहे हट्टी
जर का काही झालं तुला
तर घेईन म्हणायं कडी

मी आता थकलोय
तुला बगामध्ये पाहून,
ये आता भेटायला
नजर तिथली चुकवून

जमलं जर का सुटी घ्यायला
तर ये निघुन अशीच,
पोट भरत ग रोज
पण मायेची भुक
अजुन तशीच,
पण मायेची भुक अजुन तशीच.

"आईची किमत ही ती नसल्यावरच कळते, म्हणुन त्या
माऊलीची तिच्या हयातीतच सेवा करा आणि आईला दुःख
देऊ नका !

- कु. प्रतिका सोनोने
बी.ए., भाग - ३

आई

जीवनाच्या प्रत्येक वाटेवर
तुच सोबत आहेस
आई तुझीच मला फक्त
जगात साथ आहे.

मैत्रीण, बहीण, भाऊ
तुच आहेस
वेळ पडली तर बाबा
पण तुच आहेस

दुकल्यावर मारलेस
सगळ जवळही केलेस
ईश्वर नाही तू
त्याहून ही श्रेष्ठ आहे

आता फक्त एकच ध्यास
बनायचं तुझ्यासाठी खास
करून भरपूर अभ्यास
घटीन मी शिखराची रास

- कु. स्नेहा गायकवाड
बी.ए., भाग - ३

आई ! मला जन्म घेऊ दे !

तू जसे पाहिले जग मला देखील पाहू दे
सांग आई बाबांना जन्म मला घेऊ दे ॥ १ ॥

परमेश्वर प्रत्येकाच्या घरी जाऊ शकत नाही
त्याच्या जागी तू आहेस कसे तुला कळत नाही
ताईसये माझ्या मला आनंदाने न्हाऊ दे
सांग आई बाबांना जन्म मला घेऊ दे ॥ १ ॥

हुंडा लागतो भोवा म्हणून त्रास माझा वाटतो का ?
झरा तुझ्या मायेचा म्हणून असा आटतो का ?
राखीसाठी दादाच्या निदान मला येऊ दे
सांग आई बाबांना जन्म मला घेऊ दे ॥ २ ॥

तू बहीण तू कन्या तू एक स्त्री आहे
काल जिथे तू होती आज तिथे मी आहे
तू जसे पिणले नाते ते मला विणू दे
सांग आई बाबांना जन्म मला घेऊ दे ॥ ३ ॥

पहा मग फिरुन मी पुन्हा कधी येणार नाही
भाग्य कन्यादानाचे दोघांनाही देणार नाही
ठोळे येता भरुन तुझे पदर मला होऊ दे
सांग आई बाबांना जन्म मला घेऊ दे ॥ ४ ॥

- कु. भाग्यश्री नारे
बी.ए., भाग - १

संघर्ष

आपल्या आयुष्यात अनेक अडचणीचे अडथळ्याचे आणि कसोटीचे प्रसंग येतात. त्यावर मात करून आपण यशस्वी होतो. कधी त्या संकटामुळे खचून जातो. ते आपण त्या प्रसंगांना कसं सामोरां जातो त्यावर अवलंबून असते. परिश्रमाशिवाय विजय निळत नाही.

जीवशास्त्राचे एक शिक्षक सुरवंटाचे फुलपाखरू कसं होते ते सारे सुरवंटाचा कोश घेऊन विदद्याच्यांना समजाऊन सांगत होते. त्यांनी सांगितलं की पुढ्या देन तासांत फुलपाखरू कोशातून बाहेर पडण्याचा प्रयत्न करेल. परंतु तुम्ही कोणीही फुलपाखराला मदत करू नका. एवढ सांगून ते शिक्षक निघून गेले.

विद्यार्थी वाट पहात होते ती घटना अखेर सुर झाली. फुलपाखरू कोशातून बाहेर पडण्यासाठी धडपडू लागलं ते पाहून एका विद्यार्थ्याने फुलपाखराला कोशातून बाहेर येण्यास मदत करण्याचं ठरवले. शिक्षकांनी दिलेल्या सूचनेकडे त्याने साफ दुर्लक्ष केले. फुलपाखराला अधिक धडपड करावी लागू नये म्हणून त्याने कोश फोडला. परंतु थोड्याच वेळात फुलपाखरू मेलं.

शिक्षक परत आल्यावर त्यांना सर्व समजले, मन तेव्हा त्यांनी असं का घडलं ते सांगितलं. खरं म्हणजे त्या मुलानं फुलपाखराला कोशातून बाहेर येण्यास मदत केली म्हणूनच त्या फुलपाखराचा जीव गेला. कोशातून बाहेर पडण्यासाठी फुलपाखराला जो प्रयत्न व संघर्ष करावा लागतो त्यामुळे त्याचं पंख बळकट व विकसीत होतात. त्या मुलानं फुलपाखराला त्या प्रयत्नापासून वंचित केलं आणि त्यामुळे फुलपाखरू मेलं.

हे तत्व आपल्या आयुष्याला लावून घ्या. आयुष्यात प्रयत्नाशिवाय संघर्षाशिवाय काहीच चांगलं निर्माण होत नाही. आपण जर आपल्या मुलांना त्यांच्या स्वतःच्या प्रयत्नातून समर्थ होण्यासाठी धडपडू दिलं नाही तर आपण खरं म्हणजे त्याचं आई-वडील या नात्याने नुकसान करत असतो.

- कु. रोशनी रील
बी.ए., भाग - २

◆◆◆◆

मन

मन म्हणजे आपल्या विचारांचं प्रतिबिंब, जसे की श्रावणातल्या पहिल्या पावसातील भिजणं ओलथिंब मन म्हणजे वळणावळणाचा निसरडा रस्ता, त्यातून चालत असताना खाव्या लागतात खस्ता. मन म्हणजे गार वाऱ्यात झुलणारे उंच झोके, त्यावर जडलेले असतात आपले हृदयाचे ठोके. मन म्हणजे बेधुंद लाटांची लहर, त्याला असते नक्षीदार शंख-शिंपल्यांची झालर. मन म्हणजे असतो आठवणींचा चुडा, जसा की सुगंधी मंत्रमुग्ध करणारा फुलांचा सडा. मन म्हणजे भिंतीतील नाजूक शिल्पकाम, त्याप्रमाणे आपल्या मनाशी केलेले असतात निश्चय काम. मन म्हणजे सुख-दुःखाचे तरंग अपार, त्याच परिक्षा पार करत जायचे असते समुद्रापार. मन म्हणजे अमर्याद आशा-आकांक्षाचा सागर, जसे की तिन्ही ऋतुत फुलणारी पांढरी शुभ तगर. मन म्हणजे निर्जला खळाळते पाटाचे पाणी, त्याच ठिकाणी म्हटली जाताना आयुष्याची गोड गाणी

- कु. दिक्षा मन्वळ
बी.ए., भाग - ३

◆◆◆◆

ती सध्या काय करते

ती सध्या काय करते...

ती जरा हटकं आढे ती... !

ती युरीएससी मध्ये देशात पहिली येते,

ती एमरीएससी मध्ये राज्यात पहिली येते,

ती बदावी ला राज्यात पहिली येते,

ती बारावी ला राज्यात पहिली येते.

ती सध्या काय करते...

ती डॉक्टर होते

ती इंजिनियर होते

ती तहसिलदार होते

ती फौजदार ही होते

ती सध्या काय करते...

ती एक चांगली पत्नी, सून आई होते

ती सध्या काय करते...

ती आपल्या मुलांवर संस्कार करते

ती एक नवी पिढी घडवते

ती सध्या काय करते...

पण .... ती सुध्दा....

ती गर्भातच मारली जाते

ती सध्या काय करते...

ती हुंडाबळी पडते

ती अँसीड हल्ल्याला बळी पडते

ती सध्या काय करते...

ती रस्त्यावरून चालतांना घाणेरड्या

नजरांपासून स्वतःला सांभाळते.

ती सध्या काय करते...

ती नराधमांच्या वासनेला बळी पडते

ती सध्या काय करते...

ती काही नराधमांमुळे आपली आहु गमावते

ती आपला जीव देते

ती सध्या काय करते...

ती सध्या फक्त आणि फक्त लढते...

कु. अमृता गायकवाड
(बी.ए., भाग - १)

चारेळी

दिवसभर माझ्या नावाचा

ध्यास घेतेश

मी समोर आले की

मुक्यानेच ऐकतेस

सुख-दुःखांना जेथे

समजून घेतले जाते

अनमोल त्या प्रेमनात्याला

मैत्री म्हटले जाते

पैसा माझी आई

पैसा रे पैसा
तू आहेस कैसा ?
रंकापासून रायामर्यत
मेट्रोसिटीच्या मनोऱ्याहुन
बासळलेल्या गावापर्यंत
एकच एक पैसा
त्याच नांव पैसा.

नाराज मनाला हसवितो
भल्या भल्याला फसवितो
मनात आल्यास कुबेरालाही
झटक्यात खाली बसवितो
तो नाही कोणी पैसा पैसा
त्याच नांव पैसा

नात जोडतो नात तोडतो
प्रत्येकाच्या जातीत मोडतो
तुमच्या आमच्या एकजुटीला
मोठ्या चुपीने फोडतो
ज्याचा गुणधर्मच पैसा
त्याच नांव पैसा

तुमच्या आमच्या मनात 'मनी'
'विदाऊट मनी' विचारेना कोणी
गरिब असेच रडत गेले
धनिकांच्या कर्जाने मात्र
शेतही पडीक पडत गेले
नाही कोणी उसके जैसा
त्याच नांव पैसा
पैसा ! पैसा ! पैसा !!

- कु. पायल राजनकर
(बी. ए., भाग २)

कळतच नव्हतं मला
आई माझी एकटीच का रडायची...
तिच्या ताटातली अर्धी भाकर
रोजच मला का वाढायची...
माझा आधीच हात धुवून
दुर अंधारात का बसायची...
का पाहात होती कुणास ठाऊक पण
पदराखाली मला घट्ट धरून बसायची...

पाऊस नव्हता तरी सुध्दा
माझ्या अंगावर थेंब पाडायची...
मांडीवर मला धोपटतांना
तीची झोप का उडायची...
काही नव्हत घरात
तरी घराला फार जपायची...
एकच होत लुगडं तिला
तेच धुवून नेसायची...

शाळेत मला धाडतांना
स्वप्न मोठी मोठी बघायची
सांजच्याला थकायचा घेहरा तिचा
तरी माझाकडे पाहून हसायची...

- कु. चैताली सहाय
(बी. ए., भाग १)

मरण एका क्षणातलं !

स्वप्नं सुखी जीवनाचं
साकार कधी व्हायचं ?
सुखा मागच्या दुःखाचं
गूढ नाही कळायचं
अंतीम सत्य जाणाचं
विंतारूपी धितेतलं
भरम करील जीवनाला
मरण एका क्षणातलं

सत्य सोडून आभासाला
उगीच नाही पळायचं
पळा पळा पळता किती ?
भूगजळ नाही भेटायचं
खरं नाही खोटच असतं
बहुतेक सारं डोळ्यातलं
समोरच असतंय माहून घ्यावं
मरण एका क्षणातलं

तुलाच नाही मलाही आहे
तिथच नळी जायचं
अजून थोडं याकीप आहे
तुझ्या सोबत जगायचं
जीवन हे क्षणिक आहे
तुझ्या माझ्या जगण्यातलं
सावलीसारखं सोबत असतय
मरण एका क्षणातलं

तसं रोजच मरतो तुम्ही अम्ही
नाना तऱ्हेच्या कारणांनी
रोन, भोग अन् अपघातानं
याया गेली अमोल जवानी
कुणी असून मेला कुणी नसून मेला
पुन्हा काय ध्यावं सरणातलं ?
महागज्या जीवनात स्वस्त झालय
मरण एका क्षणातलं

- कु. काजल बोबर
(बी. ए., भाग २)

सेल्फीन पछाडलायं

'एक सेल्फी हो जाए' म्हणत सध्या स्वतःचे फोटो
काढण्याची स्पर्धाच सुरु आहे. ट्रेनच्या दरवाज्यात लटकून,
रूळावरून, रुळांवर उभ राहून, कारचा दरवाजा उघडून,
खोल समुद्रात जाऊन, पुलाच्या कठड्यावर बसून सेल्फी
घेतले जात आहेत. पण सेल्फीच्या याच व्यसनानं अनेकाचे
बळी घेतले आहेत. अनेकांची आयुष्ये नाहक संपली आहेत.
पण यातून कोणी धडा घेतल्याचं मात्र दिसत नाही. सोशल
मिडियावर वेळोवेळी असे काही फोटो वायरल होत असतात.
फुकाच्या घाडसापायी असं काहीतरी केल जातं. काही जण
कड्याच्या अगदी काठावर बसून सेल्फी क्लिक करतात आणि
ही बातमी प्रसिध्दी मिळवते. पण एका क्षणाची दुर्लक्ष झालं
तर काय ? हा विचार त्यांच्या मनात कसा येत नाही हे कळत
नाही. प्रसिध्दीच्या मोहापायी हे सगळ सुरु आहे. या गळ्याला
ओळा घालणं गरजेचं आहे.

दोस्तानो, कोणत्याही गोष्टीचे व्यसन वाईटच.
सेल्फी प्रेमाचं रूपांतर आता अशाच घातक व्यसनात झाल
आहे. तज्ज्ञ तर हा एक मानसिक आजार असल्याचं सांगतात.
आजकाल आपण स्वतःच्या जरा जास्तच प्रेमात पडलोय.
स्मार्टफोनमुळे हे प्रेम वाढतंच चाललय. व्हॉट्स अॅपवरचा डिपी
असो किंवा एफबी वरचा प्रोफाइल पिक..... तो हटकच हया.
सतत बदलत राहायला हवा या आणि अशा भ्रमक कल्पनांमुळे
जीव धोक्यात घालून सेल्फी घेतला जात आहे. सेल्फी जरूर
काढा. पण ते काढताना तारतम्य असू द्या. नाही तर या सेल्फी
बंदी यायला वेळ लागणार नाही. याची सुरुवातही झाली आहे.

- कु. रचना महाजन
(बी. ए. भाग - २)

आत्मविश्वास व जिद्द हेच खरे यशाचे मांडवल...

“मंड्रीले उन्हीको मिलती है।
जिनमें ज्ञान होता है।
पंचोसे कुछ नहीं होता।
हौसलो से उडान होती है ॥

आत्मविश्वास व जिद्द या एकाच नाण्याच्या दोन बाजू आहे. जर मनुष्याला जीवनात यशस्वी व्हायचे असेल तर या नाण्याची मरज असते. हे नाणं सगळ्या जवळच असते पण त्याला कोण कधी खर्च करतो यावर सारे काही अवलंबून असते.

आत्मविश्वासाने असाध्य ते साध्य होते म्हणजेच अशाक्य हा शब्द आपल्या कर्तृत्वाच्या शब्दकोषातून हटवायला पाहिजे. आणि या आत्मविश्वासाने जर जिद्दीची जोड मिळाली तर जीवन हे उंच शिखरावर जाण्यास वेळ लागत नाही.

“जीवनाच्या सागरात
नाव तुझी आहे.
तीरावरी जागे
काम तुझे आहे.”

जीवन जगत असतांना या जीवनात खुप अडथळे येणार या अडथळ्यांना आत्मविश्वासाने व जिद्दीने सोडवून पुढे जायला पाहिजे. जशी नदी हिमालयातून उगम पावते आणि शेवटी समुद्राला जावून निवळते. तिचे ध्येय एकच त्याकरीता स्तव्यात येणारे अडथळे ती आत्मविश्वासाने व जिद्दीने पार करते. सोबतच स्वतःचे जलही शुध्द ठेवते. तसेच मनुष्याने पुढच्या आपले अडथळे स्वतःच सोडवून जीवन स्वच्छ जगावे ज्यांना जीवनात नैराश्य आले असेल, त्याने ते नैराश्य निवळवून पुढे जावे. यश नेहमी आपली प्रतिक्रिया करत असते.

- कु. कोमल महाजन
(बी. ए. भाग - २)

तुला काय म्हणावं...

गुलाबाची कळी म्हणावं
दुधा मधली सायं म्हणावं
जगण्याची जीवन ज्योत म्हणावं
तुच सांग तुला काय म्हणावं...

चंद्राची चकोर म्हणावं
जगण्याची आस म्हणावं
यशाची वाट म्हणावं
तुच सांग तुला काय म्हणावं...

देवाने दिलेली अनमोल भेट म्हणावं.
चेहऱ्यावर नकळत उमटणार हास्य म्हणावं
आनंदाचा प्रत्येक क्षण म्हणावं
दुःखाला विसरणारी बाब म्हणावं
तुच सांग तुला काय म्हणावं...

वान्यामधली एक थंडी चाहुल म्हणावं
मनाला वेड लावणार निसर्गाच
अद्भुत अस रूप म्हणावं
जगण्याचा आवश्यक असणारा श्वास म्हणावं
तुच सांग तुला काय म्हणावं...

- कु. प्रतिका भैसे
(बी. ए. भाग - १)

अंधार

अंधारात कशाला उजेडात जाऊ द्या मला
काय मिळते या अन्यायातून
यशाची पायरी तर चढू द्या मला.

दिवसासुध्दा सुर्य लपतो माझ्यापासून
रात्रीही चंद्र रुसून बसतो माझ्या पासून
अशा ह्या काळ्याकुट्ट कोठडीतून
जगाला ओळखु तर द्या मला

स्वप्न होते पण ते प्रत्यक्षात कधी आले नाही
जिद्द होती पण कधी पूर्ण झाली नाही
अशा या निरक्षरतेतून

शिक्षणाचा मार्ग तर शोधू द्या मला

चार भिंती व त्याला छोटीशी खिडकी
व्यातून धड समुद्रही दिसत नाही मला
अशा या चार भिंतीबाहेर निघून
समुद्रकिनारा तर बघू द्या मला

जगत होते जगत आहे आणि जगणार सुद्धा आहे.
पण बंदी राहून जगणं केवळ निरर्थक आहे.

अशा या बंदीतून, अशा या धुंदीतून

लखलखत्या तान्यांचा आभास तर होऊ द्या मला

फुलांचा सुगंध काय ?
साटांचा आवाज काय ?

हे फक्त पुस्तकांच्या जगातच पाहिजे
अशा निरस आयुष्यातून
निसर्गाचा स्पर्श तर करू द्या मला

अंधारात कशाला उजेडात जाऊ द्या मला

काय मिळते या अन्यायातून

यशाची पायरी तर चढू द्या मला.

- कु. कोमल महाजन
(बी. ए. भाग - २)

कविता

आपण कीत्येकदा भेटलो
मनातलं बोललो

बोलता-बोलता भांडणेही झाली
तरी तु मला भेटावयास आली
काल अचानक तू अशी का बागलीस
तुझ्या अशा वागण्यानं माझ्या
काळजात आग लागली
पेटलेले काळीज मी पुन्हा
विझवण्याचा प्रयत्न केला
तो प्रयास ही तुझ्या आंगीपुढे वाया
गेली

मी नुसतं जळत जायचं
जळून राख झाल्यावर तुझ्याकडे
कसं पहायचं

माफ कर विसावलो मी की, तुला
पाहता येणार नाही
पण....

तुला पाहील्याविना घराशेवटचा
श्यासही घेता येणार नाही.

- कु. भाग्यश्री महिंगे

◆◆◆◆ (बी. ए., भाग - ३)

जगणं

आपुणभर सोबत असून
जवळ कधी बसत नाही
एकाच रात राहून आम्ही
एकमेकांस दिसत नाही

हरवला तो आपसातला
जिव्हाळ्याचा संवाद
एकमेकांस दोष देऊन
नित्य चाले वादविवाद

घाव घाव घावतो आहे
दिशा मात्र कळत नाही
हृदयाचे पाऊल कधी
हृदयाकडे वळत नाही.

इतक जगुन झाल पण
जगायला वेळ नाही.
जगतो आहोत कशासाठी
कशालाच कशाचा मेळ नाही.

क्षण एक येईल असा
घेऊन जाईल हा धास
अर्ध्यापरच थांबलेला,
असेल जीवन प्रवास

अजुनही वेळ आहे
धोड तरी जगुन घ्या
सुंदर अशा जगण्याला
डोळे भरुन बघुन घ्या

सूर्याला अभिमान त्याच्या सुंदरतेचा
चंद्राला अभिमान त्याच्या प्रकाशाचा
समुद्राला अभिमान त्याच्या सुंदरतेच्या लाटांचा
पला अभिमान श्रीराम विद्यालयाची विद्यार्थिनी असण्याचा.

- कु. आचल चिंचे
(बी. ए., भाग - ३)

◆◆◆◆

प्रेम म्हणजे तू

प्रेम म्हणजे तुझा मेसेज
प्रेम म्हणजे माझा फोन
प्रेम म्हणजे रात्र वेडी
प्रेम म्हणजे वेडे दोन

प्रेम म्हणजे तुझा आवाज
प्रेम म्हणजे तुझं हसणं
प्रेम म्हणजे तुझ असणं
प्रेम म्हणजे तुझ रूसणं

प्रेम म्हणजे 'बोल ना'
प्रेम म्हणजे 'काय बोलु'
प्रेम म्हणजे 'माहीत नाही'
प्रेम म्हणजे 'काहीच नाही'

प्रेम म्हणजे माझे प्रश्न
प्रेम म्हणजे तुझे प्रश्न
प्रेम म्हणजे उत्तर असणे
प्रेम म्हणजे शब्द नसणे.

- कु. प्रतिक्षा थोटे
(बी. ए., भाग - १)

◆◆◆◆

भगिर्नीनो...

भगिर्नीनो,

आपण आपल्या हृदयातली माया
सर्वांना प्रसादासारखी वाटत असतो.
पण आपल्याला काय मिळतं ?

आपण म्हणजे शेवटची पंगत
उरलंय थोडं तर टाकलं जातं पानांवर !
कधी चुकूनही हसलो आपण
तर आपल्या हसण्याचा वेगवेगळा अर्थ
व्यर्थपणे लावत असतात.

चालतांना खाली पाहूनच चालावे
बोलतांना मोजूनमापूनच बोलावे
यागताना अदबशीरच वागावे

हे नियम आपल्याच माथी का ?
"जिच्या हाती पाळण्याची दोरी
ती जगाला उधारी"

वाचायला किती छान वाटतं !

संसाराचे भारवाही आम्ही
थोड्याश्या कौतुकाचे भुकेले आम्ही
अपमान, दुःख किती सहजपणे लपवितो आम्ही

भगिर्नीनो, आपण होऊन आता

एकमेकांच्या जीवलम सखी

खी-स्वातंत्र्याचा जयघोष

सतत उवू द्या मुखी

आपणच होऊ आपले तारणहार नी एकमेकींचे माहेर
आणि मोकळ्या श्वासाने निळ्या आभाळात करु या
स्वच्छंद विहार !

- कु. दिव्या कोरडे
(बी. ए., भाग - २)

◆◆◆◆

आलेख

गदी जेथे दुश्मनांची

तेथे झोप कशी घ्यावी,

श्वास घेण्यासाठी न मोकळीक

तेथे तहान कैसे शमावी ?

घर काट्यांचे बोचरे

रस्तेही रक्ताळलेले,

'निवारा' न्यास म्हणावे कैसे ?

सर्वांग ज्यात पोळलेले !

फुरफुरतात बाहू

हात आहेत आता उगारलेले,

उदूनी उभे झालोत आम्ही

होतो की धुत्कारलेले ?

उभारला अंगारमाळा वेचित क्रांती

येऊनी मिळती रोज नवे निखारे,

तमा नसे तिमिराची

फुटतात रोज नवेनवे घुमारे,

आलेख तयांचा टाकू बदलवून एकदा

मिळून सारे करु फेरफार एकदा,

मग नांदेल इथे समता आणि बंधूता

पृथ्वीच उचलून धरु,

नवनिर्माण करु इतिहास एकदा.

- कु. पायल हांडे
(बी. ए., भाग - ३)

◆◆◆◆

भारतातील प्रसिध्द वास्तुशिल्पे

* गेट वे ऑफ इंडिया - मुंबई (महाराष्ट्र)
* भिनाशी मंदिर - मदुराई (तामिलनाडू)
* लिंगराज मंदिर - भूवनेश्वर (ओरीसा)
* खजुराहो मंदिर - मध्यप्रदेश
* लाल किल्ला - दिल्ली
* जामा मस्जिद - दिल्ली
* कुतुबमिनार - दिल्ली
* लोटस टेम्पल - दिल्ली
* ताजमहल - आग्रा (उत्तरप्रदेश)
* विवेकानंद स्मारक - कन्याकुमारी (तामिलनाडू)
* हवामहल - जयपूर (राजस्थान)
* सूर्यमंदिर - कोनार्क (ओरीसा)
* सारनाथ - वाराणसी (उत्तर प्रदेश)
* सूर्यमंदिर - अमृतसर (पंजाब)
* इंडिया गेट - दिल्ली
* महाराजा बाग - नागपूर (महाराष्ट्र)
* गोमटेश्वर - श्रवण बेळगोळ (कर्नाटक)
* धारमिनार - हैद्राबाद (आंध्रप्रदेश)
* कैलासलेणी - येरूळ (ओरंगाबाद)
* अर्जोटा लेणी - अर्जोटा (ओरंगाबाद)
* भिमबेटका गुहा - भोपाळ (मध्यप्रदेश)
* बृहदेश्वर मंदिर - तंजावर (तामिलनाडू)
* शिड्डल मंदिर - हम्पी (कर्नाटक)
* बौध्दस्तूप - सांथी (मध्यप्रदेश)
* दूदावन गार्डन - मैसूर (कर्नाटक)
* विजयस्तंभ - वित्तोड (राजस्थान)
* राजासाई टॉवर - मुंबई (महाराष्ट्र)
* सातबेटाचे शहर - मुंबई (महाराष्ट्र)
* तरोवराचे शहर - उदयपूर (राजस्थान)

भारतातील राज्ये व त्यांची स्थापना

* आंध्रप्रदेश - १ ऑक्टोबर १९५३
* अरुणाचल प्रदेश - २० फेब्रुवारी १९८७
* आसाम - २० फेब्रुवारी १९८७
* बिहार - १९३६
* गोवा - ३० मे १९६०
* गुजरात - १ मे १९६०
* हरीयाणा - १ नोव्हेंबर १९६६
* हिमाचल प्रदेश - २५ जानेवारी १९७१
* जम्मू आणि कश्मीर - २६ ऑक्टोबर १९५८
* कर्नाटक - १९५६/१९७३
* केरळ - १९५६
* मध्यप्रदेश - १ नोव्हेंबर १९५६
* महाराष्ट्र - १ मे १९६०
* मणिपूर - १५ ऑक्टोबर १९५०
* मेघालय - १९७२
* मिझोराम - २० फेब्रुवारी १९८७
* नागालँड - १ डिसेंबर १९८७
* ओरिसा - १ डिसेंबर १९८७
* पंजाब - १ नोव्हेंबर १९६६
* राजस्थान - १९५६
* सिक्कम - २६ एप्रिल १९७५
* तामिळनाडू - १९५६
* त्रिपुरा - १९५६
* उत्तर प्रदेश - १९३५
* पं. बंगाल - १९५६
* छत्तीसगढ - १ नोव्हेंबर २०००
* उत्तरांचल - १ नोव्हेंबर २०००
* झारखंड - १५ नोव्हेंबर २०००
* तेलंगाना - जून २०१४

ज्योती निरंकर
बी.ए. भाग-२

नियती

निःशब्द अशा स्थितीत तो स्वतःचीच चुक शोधत स्वतःच्या नियतीला प्रश्न विचारत होता आयुष्याचे गुडगुंजन नेमके असाते तरी काय ? विचारांचे ओझे आता पेलवत नाहीये! फुलासारख्या आठवणींना आता काट्यांप्रमाणे बोचणारं सत्य पचवून घेण्याचे धाडसाही करण्याची मनाची इच्छा नाही. पूर्वी दिवसाखेरी दिवस कसे जात होते त्याचे त्यालाच कळत नव्हते पण आता एक दिवस जाण्यासाठी तो देवाजवळ याचना करतोय...

कडुनींप्रमाणे झालेल्या कटु आयुष्याला अमृता समान मानुन ती त्याच्या सगळ्या गोष्टी आठवणी विसरण्याचा प्रयत्न करतेय ! स्वतःच्या नियतीला चूक न म्हणता आई वडिलांसाठी काही करता यावं म्हणून स्वतःला दुःखाच्या लाव्हारसात ओढून घेतांना तिच्या चेहऱ्यावरचे हास्य मात्र तसेच होते. आई वडिलांसाठी जगावं हा तिचा निर्णय योग्यच होता खरा पण तो कीतपत योग्य होता ते मात्र अजूनपर्यंत सांगता आलेलं नाही.

पाच वर्षांचा हा कालावधी कसा चटकन निघून गेला कळत नाही पण जाता जाता मात्र अनेक अविस्मरणीय आठवणींचा एक निखळ धवधवा मात्र होऊन गेला ती दोघे... एकमेकांवर असीमीत प्रेम करणारी असंख्य, प्रेमवीरांना मागे टाकणारी स्वतः बद्दलचं एक आदर्श व्यक्तीमत्त्व रेखाटणारी आणि मित्रत्याची आणि कर्तव्याची नाती जोपासणारी पण आज का म्हणून एवढ्या मोठ्या संकटात सापडली आहेत. कुणास ठाऊक. नक्कीच ते चुक नव्हते गैरसमज होऊन हा निर्णय होण्याइतपत वेळ यावी असे होणे देखील शक्य नव्हते कारण विश्वासाचा जणू काही ठेवाव त्यांना मिळालेला होता पण...

नियतीचा हा एक 'पण' अशा आयुष्याची उलथा-पालथ करू शकतो हे आज मला कळलं, लग्न करावं संसार

करावा ही प्रत्येकाचीच इच्छा असते. पण आपण त्या व्यक्तीवर प्रेम करतो अगदी त्याच व्यक्तीसोबत आपण आपलं पुढव आयुष्य अगदी थाटामाटात घालवावं हे प्रत्येकाच स्वप्न असतं ही दोघे पण त्यातलीच. पण तरी का म्हणून नियतीच्या उंबरठ्यावर उभी आहेत. ती आज ? डोळ्यातले ते अशु थंड वाऱ्याचे पुसले जाऊ शकतात हे माहित असतांना सुध्दा का म्हणून नियतीने दवाचा परदा उभारला आहे ? जो तात्पुरता थंडावा तर देतोय पण प्रेमाच्या थंड वाऱ्याला डोळ्याच्या अश्रुपर्यंत पोहोचण्यास अडवतोय ? आणि नियतीला जर हेच मान्य होतं तर मग डोळ्यात अश्रु आणावे असे का म्हणून भाग पाडले ?

प्रसर्नांनी गुरफटलेल्या या नयनांनी आता बघावं तरी कुणाकडे ? ज्या नियतीवर विश्वास ठेवून नयने स्वप्न बघत होती त्याच नियतीने नयनांमध्ये अश्रुंच्या धारा आणल्या आणि आठवणींचा हुंदका गिळून पुन्हा एकदा नयनांना हसवण्यास भाग पाडले.

पण हसुन दुःख जाईल का ? गेलेल्या आठवणी विसरता येतील का ? जरी नियती आयुष्य देते. तरी ते जगाव आपल्यालाच लागतं ना ? मग ते आपल्याला हव तसच का म्हणून नाही जगायच ? नियतीला आपण बदलवायचं कारण सुख आपलं, दुःख आपलं, आयुष्य आपलं, प्रेम आपल मग नियतीला आपला पोरखेळ करण्याचा हक्क दिला तरी कुणी ?

आयुष्यात असे अनेक प्रसंग येतात त्यामध्ये आपल्याला नियती सोबत किंवा तिच्या विरोधात जाव लागतं...

अशावेळी स्वतःला दुःखी करून दुसऱ्याला सुखी करण्यापेक्षा स्वतः सुखी राहून दुसऱ्याला आनंदित ज्या मार्गाने

करता येईल अगदी त्याच मार्गाला धरून घालणे म्हणजे आयुष्य
ट्रिकमे असे हणता येईल.

त्या दोघांची ही निचळ प्रेन कहाणी अगदी याच
वळणापर येऊन थांबलीये... विचार करायचा तो एवढाच की
नियतीच्या दिशेने जायचे की तिची दिशापुल करून आपल्या
सवे न्यायचे !!!

- कु. गीरी निखर
(बी. ए., भाग - २)

गुलाबाची पाकळी

गुलाबापासून शिकावं माणसानं
परोपकाराचे लेणं,
असंख्य काटे असतात ही,
सदा हास्य दखळत राहणं !
पाकळ्याच गळणं म्हणजे,
फुलाचं मरणं असतं,
पण मरतानाही सुगंध देणे,
यातच जीवनाच सार्थक असतं
फुल जेव्हा झाडून गळतं
तेव्हा त्याचा आवाज होत नाही,
पण त्याचा अर्थ असा नाही
की, त्याला वेदना होत नाही...

- कु. सुश्री चौघरी
(बी. ए., भाग - २)

मोबाईल

मन्मी सोड मोबाईल
माझ्या सोबत बोल
थोडावेळ बानोमध्ये
खेळ आपण घेत

सोबत तुला नेहमी
मोबाईल लागतो केवळ
घरी आल्यावर तरी
घेना मला जवळ

रात्रभर मोबाईल असतो
तुझ्या उश्याला
तरी सुध्दा दिवसभर
सोबत ठेवते तरी कशाला

पप्पा आज मोबाईल
ऑफीसमध्ये विसरा
माझा चेहरा होईल
आनंदाने हसरा

दिवसभर मोबाईल
तुम्ही हातात धरून ठेवता
माझे बोट धरून
सांगा कधी फिरता

पुढच्या जन्मी मला
मोबाईल व्हायचं आहे
कारण मला दिवसभर
मन्मी आणि पप्पासोबत राहायचं आहे.

- कु. कोमल रंगारी
(बी. ए., भाग - २)

दोस्ती

दोस्ती से किमती कोई
जागीर नहीं होती
दोस्ती नहीं होती
दोस्ती से खुबसुरत कोई
तस्वीर नहीं होती
दोस्ती यु तो है कोई एक कधा धागा मगर
इससे मजबूत कोई जोर नहीं होती

घाँद अधूरा है, सितारों के बिना
गुलशन अधूरा है बहारों के बिना
समुंदर अधूरा है किनारों के बिना
जीना अधूरा है आप जैसे
दोस्ती के बिना।

यु तो हम मदद किया नहीं करते
धिकन क्या दाल भी
दिया नहीं करते
ये तो रिश्ता है, आपसे दिल का
वरना मॅसेज तो क्या
हम किसीको नंबर भी
दिया नहीं करते ।

- कु. कंचन सोलव
(बी. ए., भाग - २)

बंदी

गरिबाघरी आर्थिक मंदी
बाहेर मात्र संचार बंदी
गगन भरारी स्वच्छंदी
पाखरांनाही नाकाबंदी
हरवून गेला बाराबंदी
हिजळ्याचीही आता नसबंदी
काल झाली धर्मांतर बंदी
आणि आज पक्षांतर बंदी
देशाचं शेवटी झाला बंदी

वेळ

वेळेच्या अगोदर वेळेच
काहिच महत्व नाही
वेळेनंतरही वेळेचं
काहीच सत्य नाही
वेळेवर येणाऱ्या वेळेशी
वेळेवर जाणाऱ्या वेळेचं
एकच एक तत्व आहे
वर्तमानाचं भूतकाळाशी
वेळोवेळीचं सत्य आहे.

शायरी

तैरना है तो समुंदर में तैरना
इन नदियोंमें क्या रखा है।
प्यार करना है तो माँ-बाप से करा
इन हसिनोमें क्या रखा है ।

- कु. प्रगती राऊत
(बी. ए., भाग - १)

माझे बाबा

लहान असल्यापासून आपल्या मनात बाबाविषयी केवळ दहशत निर्माण होते, त्यात आई देखील मुलांना सांगत असते इथे नको जाऊ, अस नको करू, तस नको करू, बाबा मारेत.

मग आम्ही देखील बाबांना घाबरतो असाच समज मनात निर्माण होते व बाबाकडे दुर्लक्ष करून आईवरच प्रेम करतो. आपल्या मनातून सुध्दा बाबांना काढून टाकतो. आणि आपण आईच्या चरणावर आपले सर्वस्व अर्पण करतो. आम्ही आईवर कविता लिहीतो, ऐकतो. परंतु बाबांना कधी, दुघावरची साय म्हणत नाही. पांगड्याचा पाय म्हणत नाही, वासराची गाय म्हणत नाही, बाबासाठी आमच्याकडे शब्दच नसतात. आपल्या पायाला ठेव लागली तर बापरे ! म्हणत नाही. साने गुरूजींना श्यामचा बाप दिसला नाही, आम्हाला शिवरायांचे बाबा दिसत नाही. आपण स्वामी तिन्ही जगाचा बाबाविना भिकारी म्हणत नाही ! आई घरात असली तर दणदन घाटते, बाबा असले की स्वशान शांतता शपथेत देखील बाबा नसतात. आपण शपथ देखील आईचीच घेतो. म्हणजे बाबा शपथीच्या देखील लायकीचे नाही. मग बाबा केवळ आपल्या नावापुढेच, नावापुरता का !

बाबा म्हणजे रूपये, पैसे कमविण्याचे यंत्र, बाबा कठोर, निर्दयी ब्रह्मचा... असे म्हणतो. मग ऐवढे असूनही बाबा गेल्यावर मुलाच्या छातीत घडकी का भरते ? का ओधळतो मुलाच्या डोळ्यातून पाऊस...! का वाटत पायाखालची जमीन सरकल्यासारखी... का हबरातत मुलं, बाबा गेल्यावर...! का मुलं घाबरतात बाबा गेल्यावर... ! कव्य, कर्तव्या आणि कवितेत कधी ही नसलेला हा पत्थरदिल बाबा...

प्रत्यक्षात जेव्हा नसलेला होतो... तेव्हा का वाटत मुलांना की... म्हणतात की, डोळे मिटून जी प्रेम करते तिला प्रेयसी म्हणतात, डोळे उघडे ठेऊन जी प्रेम करते तिला मैत्री म्हणतात, डोळे वटारून जी प्रेम करते तीला बायको म्हणतात, आणि स्वतःचे डोळे मिटेपर्यंत जी प्रेम करते तिला 'आई' म्हणतात.

पण डोळ्यात प्रेम न दाखवता जो प्रेम करतो त्याला 'पिता' म्हणतात.

- कु. रश्मी रोकडे
(बी. ए., भाग - ३)

चारोळी

अनेक जन भेटतात
खूप जन आपल्या जवळ येतात
आणि दुरावतात ही...
अनेक जन आपल्याला शब्द देतात
आणि विसरतात ही...
सूर्यास्ता नंतर स्वतःची सावलीही
दूर जाते.
शेवटी आपण एकटेच असतो
आणि
सोबत असतात फक्त आणि फक्त आठवणी
- कु. प्रगती सिरस्कार
(बी. ए., भाग - २)

“मन”

मन हे कसं असाव, तर मन हे निर्मळ असावं मनाची जाणीव प्रत्येकांनाच असावी, मन हे भटकत असतं कधी उधानासारखं तर कधी कधी समुद्राच्या लाटाप्रमाणे उधळत असतं, मन कधी दिसत नसतं पण मनाची जाणीव प्रत्येकांनाच होत असते मन हे सर्वानाच असतं. पण सर्वांचे मन सारखे नसतात जीवन जगातांना जीवसृष्टीवर अनेक जन दिसतात त्यातील कोणाचे मन कठोर असतात तर कोणाचे मन स्वच्छ, प्रेमळ असतात.

तसेच जीवन जगत असतांना या पृथ्वीवर काही लोक असे दिसतात की कोणाचे मन कोणासाठी अंतःकरणातून दुखतात तर, कोणी कोणाचे मन अंतःकरणातून दुखवतात. मन हे असं आहे सुखात सुखी राहते आणि दुःखात दुःखी राहते.

आपल्या मनामध्ये अनेक प्रश्न उठतात मन हे बदलत्या काळानुसार बदलत जाते, मनात राग, द्वेष, अहंकार असतो, मनावर आपले नियंत्रण असणे आवश्यक आहे.

मन हे यांच्याप्रमाणे भटकत असते शरिराने कुठे व मनाने कुठे असते. शरिर एका ठिकाणावर असते पण मन हे पूर्ण जग फिरून येते.

पण मनाच एक प्रेमळ नात असतं मनाला जे आवडते पण ते मिळत नाही म्हणून मन हे निराश होते. माणसाच आणि मनाच अतुट, अनमोल अस प्रेमळ नातं असतं मन हे शरिरावाचुन व शरिर हे मनावाचुन राहुच शकत नाही,

त्याचा एकवेळ तरी मेळ साधतो ते एकवेळ तरी सोबत राहते. म्हणून मना एवढ प्रेमळ नातं कुणाशीच नसतं मैत्रीच पण नाही.

म्हणून मनाला प्रत्येक वेळी सावरावं लागतं खुप खुप जपावं लागतं.

कविता

आयुष्यामध्ये हरलेल्या माझ्या
प्रत्येक मित्रमैत्रीणीसाठी !!

मित्रा, हरलास म्हणुन रडतोस काय,
पुन्हा उठुन प्रयत्न कर।

कष्टाने मात करुन अपयशावरती,
यशावरती राज्य कर।

देतील लोक आदर्श तुझा,
त्यांच्या अपेक्षांना पूर्ण कर।

हरलास पुन्हा तरी चालेल,
अनुभवामध्ये तुझ्या वाढ कर।

झाला यशस्वी तर मनाचा राजा होशील,
अन आले अपयश तर गुरु होशील,

पण मित्रा, हरलास म्हणुन रडतोस काय,
पुन्हा उठुन प्रयत्न कर।

झालीय सुरुवात तुझी अपयशाने,
यशासाठी कष्टामध्ये वाढ कर।

राहु नको देवाच्या भरवशावरती,
स्वतःच स्वतःसाठी प्रयत्न कर।

कमयिलेय शरीर तुझेच तू
वापर त्याचा तुझ्यासाठीच कर।

पण मित्रा, हरलास म्हणुन रडतोस काय,
पुन्हा उठुन प्रयत्न कर।

- कु. मयुरी निमकर
(बी. ए., भाग - २)

◆ प्रत्येक मनुष्य वाटसरु आहे तो चालतो वाट कर्तव्याची शेवट त्याचा एकच उरतो चर्चा चांगल्या वाईट स्वभावाची ।

◆ विश्वास कसा देवायया आपल्या जवळच्या माणसांवर सावलीही सोडते साथ इथे काळोख असल्यावर

◆ शिक्षक शिकविताना विद्यार्थ्यांचे देह, त्यांच्याच समोर असतात, पण कळून चुकतं त्यांना विद्यार्थी प्रियांत गुरफटलेली असतात

◆ तहानलेल्या वसुंधरेची तहाण भागणार किती झाडेतोड झाल्यामुळे वरुण राजा बरसणार किती ?

◆ धांबव सपंडाय तुझा रे पावसा घे आता तु मनसोक बरसुनी आतुर झाली धरती सजण्यास हा धिरया शालु पांयरुणी

कु. अंकीता इटवार
बी.ए., भाग - ३

- संग्राहक
कु. आरती वनचे
बी.ए., भाग - २

कन्यादान

'पिता' आणि 'पती' एक रेघ आणि एक वेलांटी इकडची तिकड; तरीही वाटतं पती होणाऱ्या प्रत्येक पुरुषाला पिता होणं जमेत का ?

कन्यादान करतांना प्रत्येक पिता मुकं का होत असाया ? कदाचित तो जावयाला सांगु शकत नसेल की, बाबा रे माझ्या मुलीचा तू पतीच आहेस, तरीही संसारात तिचा पित्यासारखा सांभाळ करशील का ?

◆◆◆◆

मराठी माणूस

मराठी माणसाला काय येतं ?
मराठी माणूस स्वराज्य स्थापन करू शकतो.
मराठी माणूस पहिला महासंगनक बनवू शकतो.
मराठी माणूस पहिली महिला राष्ट्रपती बनू शकते.
मराठी माणूस भारताची राज्यघटना लिहू शकतो.
मराठी माणूस सूर्याची मूर्तविके लिहू शकतो.
मराठी माणूस पहिली महिला डॉक्टर बनू शकते.
मराठी माणूस संपूर्ण भारतात पहिला करोडपती बनू शकतो.
मराठी माणूस पहिला इंडियन आयडल बनू शकतो.

चारोळ्या

जीवनाच्या वाटेत
ती मला भेटली
सहप्रवासी म्हणुन ती
हवी-हवीशी वाटली

खुपदा तुझ्या नजरेला
नजर द्यायचं मी टाळतो
जवळ असुनही मग दुराव्याचे
काही गुणधर्म पाळतो

तुझ हसणं आणि बोलणं
झाल्या कवितेच्या दोन ओळी
सांग कधी होईल प्रिये
माझी चारोळी !

तुझ्या आठवणीचे रोप
मी माझ्या दारासमोर लावले
तुझ्या आठवणीचे फुल
त्याला का नाही गं लागले.

कु. प्रणाली ठक्कर
(बी.ए., भाग - ३)

आई

आई तुझ्या मायेत
सर्व दुःख विसावते
तुझ्या सहायासाने
प्रमाचे गंधही पाझरते।

तुच तर शिकवले
आम्हाला सहनशिलतेला
आत्मविश्वासाचा जोड हया
तुझ्या मनीच्या भाषेतुनही
माझे हृदय उगमगले।

खचलेल्या भावनांना
खंबीर उभे राहायला शिकवते
तुझ्या आरतीर्वादाचे मुल्य
तुझ्या माये फुलते.

कु. दिव्या दिलीप कोरडे
(बी.ए., भाग - २)

शब्द

सब सुन डोळे भिजवून गेले
 प्रेम कळवळे कळवून गेले.
 जखमा ही भरतील लवकरच
 पाय अंतरीचे कुजवून गेले
 वेवना व्हायला जाला नमारा कधीच्या
 कुजवून अन्ध त्यांना भिजवून गेले
 उदाल होता हा आनंदित सारा
 हस कधी वेळान पाजवून गेले
 निरंतेज हा अन्धनास हाक होता कसाचा
 नमन सगळ्या लोकांजून गेले
 वाढत होती 'कुमार' दुनियाच नकोशी
 दिव्याळ स्वप्नांची तकाजून गेले.

.....

भूक

जन्म जाणवे लागते, सारं कणसं राम
 भाषणीयता काळजातली, आनंद साधनीत उमरुं
 उमरुं सपने-सापने कोडे नेनी मं साधनी
 काळी हाकणी तरीही, पुढे रागत रागांनी,
 काळं कणसं राम, काळं जोडू नं भी भातं
 उमरुं काळ, पाखरे कांटी-कांटीकर बसली
 कोळी नोक्याचा दिवळ, पाय रामान दिवारी
 भाड्या नमसका कांटीकर, काळी आठवणा काट
 भूक पोटाची जखमी, करुण काळजीस धार.

- कु. जयती वाडेकर
 बी.ए., भाग - १

.....

आपलं फक्त शिळडं लक्ष नसतं

संकटाला कधी संकटावयचं नसतं,
 त्याला सामोरेच जायचं असतं !

कुणी नावे देवळी तरी बांबावयचं नसतं,
 आपलं बांगल काम देवायचं असतं !

अपयशानी कधी खचावयचं नसतं,
 जिटीचे बळ बाळावयचं असतं !

मातज मुळी व्हावयचं नसतं,
 वैतण्य सदा तुलावयचं असतं !

पाय मोडले म्हणून परतावयचं नसतं,
 पुढे अन् पुढे जायचं असतं !

लोक निवेद्या साकारायचं नसतं,
 असल्य सामर्थ्य दाखवायचं असतं !

जीवमान खूप करवयाजोवं असतं,
 आपलं फक्त शिळडं लक्ष नसतं !

- कु. जनेना इंगळे
 बी.ए., भाग - ३

रुमी तिची रूपं

काळते विचडे पोटाला स्वतःच्या
 बाळाचे पोट ती भरत असते
 मायेच्या छायेत त्याला
 ती वाढवत असते अशी ही
 आई असते ...

महानाच्या पुढा ती
 स्वतःवर घेत असते.
 कष्टे मात्र सहन स्वतः ती
 महानांचा आधार ती बनत असते
 अशी ती आई असते...

करते आपल्या कुंकूचे रक्षण
 त्याच्या मुखासाठी ती झटत असते.
 ठेवून मात्र घट्टीभिंबीचे ती
 त्याच्या आयुष्याची पागणी
 देवाकडे करत असते.
 अशी ती एक अघांगिणी असते...

घेते सचमुची आपल्याला ती
 वेळो वेळी आपलीच काळजी घेत असते
 सामावलेले गोज हास्या
 तिचे
 आपल्याच त्या हास्यात
 अशी ती एक सखी असते.

खेळवते जी एक स्वतःच्या अंगावर त्यांना
 सांगुणी गोडी त्यांना बाळकडू
 देत असते.
 दाखवुनी पोथ्य मार्ग लहानांना त्यांच्यावर प्रेमाचा
 पर्चाय ती करत असते. अशी ती एक आजी असते...

अशी ही स्त्री
 विविध रूपात जगत असते
 कठिनी सचरित आयुष्य
 आपल्यासाठी आपुल आयुष्य
 ती बहागत असते, बहारात असते...

- कु. अश्विनी वैद्य
 बी.ए., भाग - २

.....

मैत्री

पुलाच उपलते माजुकर कळ्यावर..
 पक्षी जडले पंखाच्या जोरावर..
 माजुत जगतो आरोच्या फिरणावर..
 तर मैत्री टिकले फक्त विरहाच्या जोरावर !!!

- कु. दिपाली सोनेने
 बी.ए., भाग - २

.....

हिंदी विभाग

English Section

बेटियाँ

बोये जाते हैं बेटे, पर उग जाती हैं बेटियाँ।
खाद पाणी बेटो को, पर लहराती हैं बेटियाँ।
स्कूल जाते हैं बेटे, पर अय्यल आती हैं बेटियाँ।
रुलाते हैं जब खुब बेटे, तब हंसाती हैं बेटियाँ।
नाम करे न करे बेटे, पर नाम कमाती हैं बेटियाँ।
जब दर्द देते हैं बेटे, तब मरहम लगाती हैं बेटियाँ।
छोटु जाते हैं जब बेटे, तो काम आती हैं बेटियाँ।
आशा रहती हैं बेटोसे, पर पूर्ण करती हैं बेटियाँ।
हजारो फर्माईश से भरे हैं बेटे, पर समय की नजाकत
को समझती हैं बेटियाँ।
बेटि को चाँद जैसा मत बनाओ की हर कोई
घुरघुर कर देखे। लेकिन बेटि को सुरज
जैसा बनाओ ताकी घुरने से पहले
सब की नजर झुक जाये।

- कु. श्यामल फुंडे
(बि. ए., भाग १)

बोलो क्या चाहते हो ?

खाना चाहते हो ?
अभिमान को खाओ।
पिना चाहते हो ?
प्रेम रस पिओ।
लडना चाहते हो ?
अपनी बुराईयों से लडो।
लेना चाहते हो ?
बडो का आशीर्वाद लो।
करना चाहते हो ?
देश की सेवा करो।
करना चाहते हो ?
देश की सेवा करो।
रहना चाहते हो ?
रादाचार से रहो।
जीना चाहते हो ?
दुरारों के लिये जियो।
मरना चाहते हो ?
देश के लिये मरो।
- कु. धनश्री चैवले
(बि. ए., भाग १)

SMS

कही अंधेरा तो कही शाम
होगी, मेरी हर खुशी तेरे नाम
होगी, कभी माँग कर तो देख
हमसे ऐ दोस्त, हँठो पर हँसी
और हथेली पर जान होगी...

अच्छे विचार

किसी की मजबूरीयों में न हसिये
कोई मजबूरीया खरीदकर नहीं लाता
अरिये, वक्त की मार से, बुरा पत्त किसिको बताकर
नहीं आता।
अकल कितनी भी तेज हो, नशीब के बिना नहीं
जीत सकती।
बिरबल अकलमंच होने के बावजूद कभी बादशाह नहीं बन
सका।

मिच अपनी भूलाके सुलाया है हमको
आसू अपने गिराके हलाया है हमको
बद कभी ना देना उन हस्तियों को
भगवानने मा-बाप बनाया है जिनको।

मिचवास एक छोटासा हाथ है।
उसे पढ़ने के लिए सेकंड लगता है।
सोचों तो मीनीट लगता है।
समझों तो दिन लगता है।
हाफिल करो तो बरसो लगते हैं।

कसरीया सबकी किनारे पर पहुंच सकती है।
गुस्कीले सबकी आसान हो सकती है।
हंसला रच, नम्रूस ना हो, बुरादे ना बदल।
मकरीर किस्ती भी बल बदल सकती है।

अपने सपनों को ये मात बनाओ मेरी तकलीफ क्या है।
अपनी तकलीफ को ये बताओ मेरे सपने क्या है।

- कु. मनिषा उईके
(बी. ए., भाग - २)

ऐसे होते हैं - टिचर

ऐसे ही होते हैं टिचर।
जिनको रहती है हरदम हमारी फीकर।
कभी हँसाते खुद हँसकर,
कभी रुसाते असायमेंट देकर,
पर हर मुरकील मे देते साथ,
हमारे उपर छाया बनकर,
ऐसे ही होते हैं टिचर।

जिनको रहती है हरदम हमारी फीकर।
रहता है गुरसा घेहरे पे
पर दिल में हमेशा रहता प्यार,
हम ही रहे सबसे आगे,
यही रहता हमेशा उन्हे ध्यास,
ऐसे ही होते हैं टिचर।

जिनको रहती है हरदम हमारी फीकर।
फ्लास हो या प्रॅवटीकल,
यहाँ वहाँ जाते हैं,
वायया मे तो कभी - कभी
जान सी हमारी लेते हैं,
मार्कस् देकर अच्छे फिर
हमको भी संपाल लेते हैं,
ऐसे ही होते हैं टिचर।

जिनको रहती है हरदम हमारी फीकर।
प्रॉक्सिम हो हमे कोई
सोल्युशन यही बताते हैं।
एयुचर हमारा क्या होगा
यही हमे दिखाते हैं।
ऐसे ही होते हैं टिचर।
जिनको रहती है हरदम हमारी फीकर।

- कु. मनिषा उईके
(बी. ए., भाग - २)

हार नहीं होती

लहरों से डर कर नौका पार नहीं होती,
कोशीश करने वालों की हार नहीं होती।
नन्ही घींटी जब दाना लेकर चलती है,
घबती दियारों पर सौ बार फिसलती है।
मन का विधास रंगों में साहस भरता है,
घबकर गिरना गिरकर घबना अखरता है।
अखिर उसकी मेहनत बेकार नहीं होती,
कोशिश करने वालों की हार नहीं होती।
सहरों से डर कर नौका पार नहीं होती,
कोशिश करने वालों की हार नहीं होती।

डुबकियां सिंगु में गोताखोर लगाता है,
जा-जाकर खाली हाथ लौट आता है।
मिलते न सहज ही मोती गहरे पानी में,
बढता दूगना उत्साह इती हैरानी में।
मुडी उसकी खाली हरबार नहीं होती
कोशिश करने वालों की हार नहीं होती।
लहरों से डर कर नौका पार नहीं होती,
कोशिश करने वालों की हार नहीं होती।

असफलता एक चुनौती है, रवीकार करो,
क्या कमी रह गई देखो और सुधार करो।
जब तक न सफल हो नींद घैन की त्यागो तुम,
संघर्षों का मैदान छोड मत भागो तुम।
कुछ किए बिना ही जयजयकार नहीं होती,
कोशिश करने वालों की हार नहीं होती।
लहरों से डर कर नौका पार नहीं होती,
कोशिश करने वालों की हार नहीं होती।

- कु. मनिषा उईके
(बी. ए. भाग - २)

मजा ही मजा है

स्कूल में सुनी हुई सब से झुठी बात।
अरे सिर्फ १० वी और १२ वी तक अच्छे से
पढो उसके बाद मजा ही मजा है...।

फिर कॉलेज में सुनी हुई सबसे झुठी बात।
अरे सिर्फ ३ साल अच्छे से बढाई कर ले...
फिर जाँब लगने के बाद मजा ही मजा है...।

जाँब लगने के बाद सुनी हुई सबसे झुठी बात।
अरे फिर चार-पाच साल का एक्सपिरियन्स आने दे...
फिर क्या मजा ही मजा है...।

एक्सपिरियन्स आने के बाद सुनी हुई झुठी बात।
अब क्या, अच्छी पोस्ट मिलने दे...
फिर उराके बाद मजा ही मजा है...।

अच्छी पोस्ट मिलने के बाद सुनी हुई सबसे झुठी बात।
अब क्या कुछ ही सालो मे रिटायरमेंट...
फिर क्या, मजा ही मजा...।

अब क्या मरने के बाद मजा करे क्या..
इसलीए रोज एन्जॉय करो, खुश रहो
हँसाते रहो और दुसरोंको भी हँसाओ।

- कु. पायल यादव
(बी. ए., भाग - १)

पिता

माँ घर का गौरव तो पिता से घर का अस्तित्व होता है। माँ के पास अशुभारा तो पिता के पास संगम होता है। दोनों समय का भोजन माँ बनाती है तो जीवनभर भोजन की व्यवस्था करनेवाले पिता को सहज ही भुल जाते हैं। कभी छोकर या बोट लगने पर 'ओ माँ' ही मुँह से निकलता है। लेकिन रास्ता पार करते समय कोई ट्रक पास आकर ब्रेक लगाये तो 'बाप रे' यही मुँह से निकलता है, क्योंकि छोटे छोटे संकटों के लिए माँ है, पर बड़े संकट आने पर पिता ही बाव आते हैं। पिता एक घटमूँह है, जिसकी शीतल छाँव में संपूर्ण परिवार सुख से रहता है।

- कु. दिपाली सोमोने
(बी. ए., भाग - २)

नजरिया

किसी भूखे को रोटी खिलाना
बहुत पुण्य का काम है,
लेकिन उससे भी पुण्य का काम है
उसे रोटी कमाने का
तरीका सिखाना।
अगर आप किसी को
रोटी खिलाते हैं तो उसका पेट
एक दिन के लिए भरेगा,
लेकिन अगर आप किसी को रोटी
कमाने का तरीका सिखा देते हैं,
तो वो जीवन भर
आपना पेट भर सकता है।

सुखी जीवन की १० बातें

ध्यान करो ----- ज्ञान मिलेगा
दान करो ----- धन मिलेगा
भक्ती करो ----- मुक्ति मिलेगी
कला सिखो ----- अमर रहोगे
सच बोलो ----- अच्छा होगा
मदत करो ----- साथ मिलेगा
व्यसन छोड़ो ----- शांति मिलेगी
प्रार्थना करो ----- प्रगती होगी
मेहनत करो ----- पैसा मिलेगा
समाधानी रहो ----- सुख मिलेगा

◆◆◆◆◆

शायरी

मिली थी ज़िंदगी
किसीके काम आने के लिए
पर वक्त बीत रहा है
कागज के तुकड़े कमाने के लिए
क्या करोगे इतना पैसा कमाकर
ना कफन में जेब है, ना कब्र में अलमारी
और वे मौत के फरिश्ते
तो रिश्तत भी नहीं लेते...।

- कु. शिवानी यादव
(बी. ए., भाग - २)

◆◆◆◆◆

दोस्ती

दोस्ती रो किमती कोई
जागीर नहीं होती
दोस्ती से खुबसूरत कोई
तरवीर नहीं होती
दोस्ती यु तो कया धागा है।
मगर इस धागे से पजबुत
कोई जंजीर नहीं होती।

◆◆◆◆◆

किस्मत

अपनी किस्मत कुछ ऐसी
लिखकर लायी हूँ।
जैसे ज़िंदगी किसी की
पुराकर लायी हूँ।
सिने में हजारों गम हैं।
मगर मुस्कुराना
तो चेहरे पर लिखकर लायी हूँ।

◆◆◆◆◆

ज़िंदगी और मौत की सच्चाई

जिन्दा थे तो किसी ने,
पारा भी बिठाया नहीं।
अब खुद धारो और बैठे जा रहे हैं ॥
पहले कभी किसी ने,
मेरा हाल ना पुछा।
अब सभी आंखू बहायें जा रहे हैं ॥
एक रुमाल भी भेट नहीं किया,
जब हम ज़िंदा थे।
अब शॉल और चादर उपर चढाये जा रहे हैं ॥
सबको पता है शॉल और कपड़े,
इसके काम के नहीं।
मगर फिर भी बेचारे दुनियादारी निभाये जा रहे ॥
कभी किसी ने एक वक्त का,
खाना मन से नहीं खिलाया।
अब देशी घी मेरे मुँह,
में डाले जा रहे हैं ॥
ज़िंदगी में कभी एक भी कदम,
साथ ना धल सका कोई
अब फुलो रो सजाकर,
कंधे पर उठाये जा रहे हैं ॥
आज पता चला की मौत,
ज़िंदगी से बेहतर है।
हम तो बेवजह ज़िंदगी,
की चाहत किये जा रहे हैं ॥

कु. पायल यादव
(बी. ए., भाग - १)

◆◆◆◆◆

जिंदगी है

* विनम्र अभिवादन * शहिद भगतसिंह

हसना हसना,
माँ को बहाना बनाना जिंदगी है।
खेलना कुदना,
दिदी के हाल का खाना जिंदगी है।
गुनगुनाना मुस्कुराना,
पापा के कंधों पर सो जाना जिंदगी है
नाचना गाना,
भैया को राखी बांधना जिंदगी है।
देश के लिए मुस्कुराते,
हुये मरना जिंदगी है।
माँ, पापा के नाम बिन,
मेरी पहचान कुछ नहीं।
उन तारों के बिन मेरा,
आसमान कुछ नहीं।
उनके हँसी के लिए,
मेरी मुस्कान कुछ नहीं।
फायदा उनका तो,
नुकसान मेरा कुछ नहीं।
अधुरे उनके अरपना तो,
ख्याईश मेरी कुछ नहीं।
बाकी उनके एहसान है
पुका सकी मैं कुछ नहीं
मेरे बजह से माँ पापा मुस्कुरा दे तो
ऐसा इनाम मेरे लिए दुनिया में कुछ नहीं

◆◆◆◆
- कु. रोपनी रील
(बी. ए., भाग - २)

सरफरोशी की तमन्ना अब,
हमारे दिल में है,
देखना है जोर कितना,
बाजू-ए-कातिल में है।

रहबर -ए- राह -ए मुहब्यत,
रह न जाना राह में,
लज्जत - ए सहरानयदी,
दूरी - ए मंजिल में है।

यक्त आने दे बता देंगे,
तुझे ए आसमान,
हम अभी से क्या बताए,
क्या हमारे दिल में है।

आज फिर मफतल में थे,
फातिल कह रहा है बार-बार,
क्या तमन्ना - ए शहादत भी,
फिरसी के दिल में है।

ए शहीद -ए मुलकों मित्त में,
तेरे जज्बों के निसार
अब तेरी कुबानी की चर्चा,
गौर की महफिल में है।

अब ना पहले चलचले है,
और ना अरमानों की भीड,
एक मिट मरने की हसरत,
अब दिल-ए विस्मिल में है।

◆◆◆◆

Dr. Babasaheb Ambedkar

The hero of the Humanlity. If we read the history of this great man ,we shall realize how much pains he took in his whole life. It is very easy to make fortune when the family ctrcumtances are favourable but this man did not have favourable family circumtances, Dr. Babasaheb Ambedkar achieved well success in his life. He lived very hard life. After reading the Biography of this great man, we realize

"No Pain No Gain"

If Dr. Babasaheb Ambedkar blamed his family circumstances and did not strive hard to over come the shortcomings he would not be an example for other people.

Dr. Babasaheb Ambedkar was born at mahu in Madhya Pradsh on 14 April 1891. His father was in military. His family condition was not very good. but did not think about it.

He had many good qualities such as confidence determination etc. whenever he addressed the students, he told them with out strong dlterminator and

confidence, no one can achiev desired goals. It is 100% true

Reading was his favourite habby. he used. to go to library and read books from library but he did not give up reading.

Therefore he had profound knowl- edge of many subject. we should also read read many books. The more we read, the more we learn .

During the British rule, people be- longing scheduled caste were living in very miserable condition. They were kept away. they had not rights of edcation entering in temple , fetching the water from the well.

They were being exploited every where when Dr. Ambedkar saw them living in such critical situations, he decided to work for the upliftmen of poor and op- pressed people .

Dr. Ambedkar faught for social jus- tice. The eradication of the casteism, ex- ploitation poverty and ignorance is called social justice. He wished to establish the safe guards for the S.C. to the constituion.

Assembly on behalf of Indian scheduled castes federation.

He firmly said to maintain the unity and integrity of Indian people must be given social justice which based on liberty, equality and fraternity. He struggled for eradication of caste system in India because he wanted to have strong and united India on the basis of social justice. Regarding social justice, he told the people three principles.

- 1) Live with dignity and let other live with dignity.
- 2) Respect to every individual and use of constitutional mean without violence.

Ku. Pooja G. Meshram
(B.A.-I)

*****

Good Thoughts

If you fail, never give up
F A I L

Means "First Attempt In Learning"

End is not the end, in fact E.N.D.

Means "Effort Never Dies"

If You Get no as an Answer,

Remember

NO

Means "Never Opportunity"

So Let's be positive

Ku. Pragati Thombare
(B.A.-II)

*****

Smile

A smile is a sigh of love

A smile is a sigh of care

A smile tells how much to other
you are important and also dear

A smile is a sigh of cheer

A smile is a sigh of trust

A smile shows how you can

Be happy even in hard crust

A smile is a sigh of joy

A smile is a sigh of hope

A smile teaches you how you can

Remove the clouds of move

For nothing but only a smile

Takes away your pain and trial

And pick your trouble' pile

And let you smile, smile and smile

My College

(Shriram kala Mahila Mahavidyalya Dhamangaon (Rly))

College is the temple of learning It is a good institution where we get knowledge good thoughts, ideas, treasure of knowledge is planted in the mind of the students In the Temple of knowledge Teacher is my God Doing Study seriously is my worship My aim is to be a good student and citizen in the the society. In the College Students personality is developed. They made able, brilliant, responsible to face any hardship coming in their way.

In my college, there is pleasant and friendly surrounding, cheerful atmosphere, good relationship between students and teachers. Teachers and students are soul of college. Many cultural programmes, debate, singing competition, games and sports, seminars, are held in my collage. It supervises the supreme of the collage. It supervises the activities in the collage. It plays his role tactfully and systematically in order to raise the position of the collage very high there are library, laboratories, garden, large playground in my collage

There is suitable atmosphere, discipline, rules and regulations. Students are obedient, loyal and respective.

It is rightly said that " no Knowledge without a good collage"

So, importance point of view and their betterment and progress.

So I Love my collage.

Ku. Pratiksha Dahat
(B.A.-II)

*****

The most Selfish One-letter word

"I" avoid it.

The most Satisfying two-letter word

"we" use it.

The most poisonous three-letter word

"Ego" kill it.

The most used four-letter word

"Love" value it.

The most pleasing five-letter word

"Smile" keep it.

The most fastest spreading six-letter word

"Rumour" ignore it.

The hardest working seven-letter word"

Success "Achieve It.

The most invisible eight-letter word

Distance it.

The Powerful nine-letter word

"Knowledge" acquire it.

The most essential ten-letter word

"Confidence" Trust it.

Ku. Pratiksha Dahat
(B.A.-II)

You are Alone

A lot of people

around you,

but

you are alone

Every family person

Loves you

but

NO One Knows you

Still, you are alone

You have talent

my dear

No One encourages you

Still, you are alone.

Cry, Cry, Cry

Now stop

All difficulties in life

have own way

be selfish

because

you are alone here.

End is Not The End

Kalam's definition of living if you fail never give up because FAIL means "First Attempt In Learning". END means "Effort Never Dies." "If You get no answer then No means "Next Opportunity. so let's be possible

Kalam Thinks, "Don't take rest after your first victory.

All of us have equal talent. But all of us have an equal opportunities to develop our talents. Dreams are not those Which comes while we are sleeping, but dreams are those when you don't sleep before fulfilling them.

Some of the brightest mind in a country can be found on last benches of class room. confidence and work the best medicine to kill the disease called failure so, We must acquire thoughts in our life. Which will definitely leads us to Success.

Ku. Namrata Khadse
(B.A.- II)

Dont Take Tension Because

The moment you get in tension

You lose your attention

Then you are in total confusion and

You will feel irritation

Then you will spoil personal relation

ultimately you won't get Co-opration

Then you will make complications

Then your B.P. will rise in cautions

And you may have to take meditations

Instead Understand the situation

many problems will be solved by discus-

sion. Which will work better in your profes-

sion

Dont Think it's my free suggestion

If You understand my intension

You'll never again be in tension.

Ku. Rachand Mahajan
(B.A.-II)

Winners & Losers

The Winner is a part of the answer
The loser is always a part of a problem.
The winner always has a plan.
The loser always has an excuse.
The Winner see, It's not my job."
The Winner see an answer in every
problem,
The loser see sand traps near every
green.
The winner says it may be difficult but it is
possible,
The loser says it my be possible,
but it is difficult.

Ku. Gouri Nikhar
(B.A.-II)

◆◆◆◆

LIFE .....

life is a challenge - Meet it
Life is a gift - Accept it
Life is a Duty - Perform it
Life is a Song - Sing it
Life is a Game - Play it
Life is a Promise - Fulfit it
Life is a Love - Enjay it.
Life is a Stuggle - Fight it
Life is a Puzzle - Solve it

Human Nature

Is it human nature
to desire forbidden fruit,
to hunger for a blossom
we forget the pain
which inevitably arises
once we tease ourselves
with the thought of it
or taste a ting part of it,
that saves the head for last
savouring the brain to freedom it's own
and we still craving illicit nectar
enjoying the fact that is developing us

Ku. Rachand Mahajan
(B.A.-II)

◆◆◆◆

TEACHER.

T - Tactful -
E - Efficient -
A - Alert -
C - Cheerful -
H - Honest -
E - Enthusiatic -
R - Responsible-

Ku. Pragati Bonde
(B.A.-I)

Examination Fear

It is quite normal on the part of stu-
dents to express some anxiety during ex-
aminations, but sometimes one's enjoyable
challenge becomes another's last straw.

In olden days time allotted for study
and play had rightful places. Todays children
are damped with loads of books and a gaint
friends who are more ambitious than they.
The time for outdoors activities have
decreased and has been occupied by T. V.
and futions. Due to this the students find
them selves logging behind in studies and
unable to concentrate on studies Hence they
don't get a chance to release their pressure.

Exams is not related to ability but to
temperament and external pressures. Sud-
den outbursts with uncontrollable attacks of
panic and anxiety are the chief manifesta-
tion of examination fear.

How to over come this fear ?

Studies should be arranged in manageable

units pressure should be released. On must
know one's limitation and should not try to
ful filol expectations of other. comparison
of student's performance with other must
be discouraged no fear regarding examina-
tions be instilled in one's mind . Relaxation
techiqes must be learnt.

Ku. Shivani Yadav
(B.A.-II)

◆◆◆◆

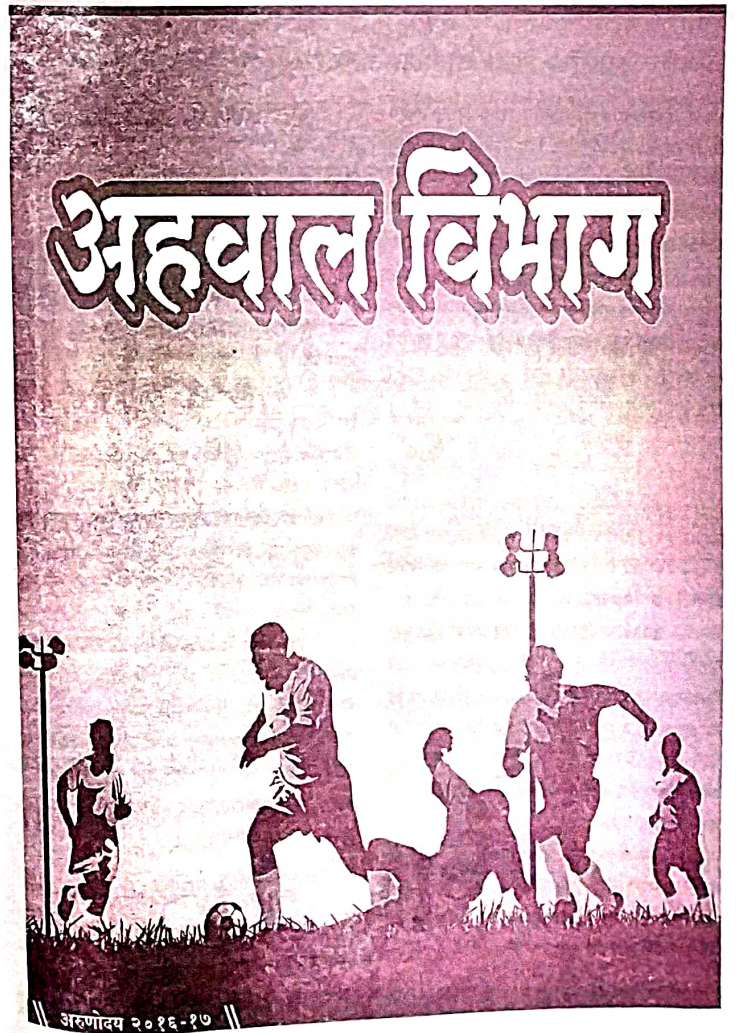

Congratulation to all of us our national anthem "Jana Gana mana ..... " is declared as thr best 'ANTHEM OF THE WORLD' by just few minutes ago kindly share this

very proud to be an Indian meaning of our National Anthem please try to Under-stand the meaning and pronounce it clearly word by word meaning

Jana	-	people	Shubh	-	Auspicious
Gana	-	Group	Naame	-	Name
Mana	-	Mind	Jage	-	Awaken
Adhinayaka	-	Leader	Tava	-	Your
Jaya He.	-	Victory	Aashisha	-	Blessings
Bharata	-	India	maage	-	Ask
Bhagya	-	Denstiny	Gaahe	-	Sing
Vidhata	-	Disposer	Tava	-	your
Panjaba	-	Punjab	Jaya	-	Victory
Sindu	-	Indus	Gatha	-	Song
Gujarata	-	Gujarat	Jana	-	People
Maratha	-	Marathi	Gana	-	Group
Davida	-	South	Mangala`	-	Fortune
Utkala	-	Orissa	Dayaka	-	giver
Banga	-	Bengala	Jaya he	-	Victory be
Vindhya	-	vindhya	Bharata	-	India
Himachal	-	Himalay	Bhagya	-	Destiny
Yamuna	-	Yamuna	Vidhata	-	Dispenser
Ganga	-	Ganga	Jay he, Jaya he, jaya he, Jaya, jaya,		
Uchchhala	-	Moving	jaya, jaya he, - Victory, Victory,		
Jaladhi	-	Ocean	Victory,Victory Forever.		
Taranga	-	Waves			
Tava	-	your			

ku. Tejaswini P. Nandeshwar
(B. A. I)

राष्ट्रीय सेवा योजना अहवाल - २०१६ - १७

आमच्या महाविद्यालयाचा रासेयो विभाग सक्रिय विभाग म्हणुन ओळखला जातो. विद्यार्थीनींचा विकास व्हावा त्यांच्यामध्ये सामाजिक, राष्ट्रीय, सांस्कृतिक गुण वाढायचे. कला प्रकारात रूची निर्माण व्हावी म्हणुन विभाग सतत कार्यरत असतो.

विभागाच्या कार्याची सुरुवात सत्रारंभापासुनच होत असते. सर्वप्रथम महाविद्यालयामध्ये रासेयो व्दाराच श्रमदान आयोजित केले जाते. विद्यार्थीनींचे कार्यक्रम वर्षभर राबविले जातात. यामध्ये सामान्यतः पुढील कार्यक्रमाचे आयोजन केले जाते १) जयंती २) पुण्यतिथी ३) यादविवाद ४) स्वच्छता ५) वृक्षारोपण ६) गाजर गवत निर्मुलन ७) वृक्षसंयर्धन ८) सांस्कृतिक कार्यक्रम ९) पोलीओ जागृती १०) आपत्ती व्यवस्थापन ११) रेड रिबन १२) स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन १३) मतदार जागृती १४) वित्तीय साक्षरता मोहीम १५) बेटी बचाओ १६) महिला सक्षमीकरण १७) सद्भावना दौड १८) स्वयंसेवागार.

इत्यादी कार्यक्रमाचे आयोजन रासेयो फंडून केले जाते. या सत्रामध्ये विद्यार्थीनींना रोजगाराच्या संधी मिळव्यात याकरीता आर्वी येथिल एम.आय.डी.सी. ला भेट देण्यात आली. यावेळी विविध उद्योग व रोजगाराच्या संधी याविषयी माहिती देण्यात आली उद्योगपती श्री. अनिल दहिले यांनी मार्गदर्शन व माहिती दिली. प्राचार्य सर्व प्राध्यापक व बहुसंख्य विद्यार्थीनी उपस्थित होत्या.

यावर्षी कॅशलेस प्रक्रिया देशभर राबविण्यात आली. याविषयी जनजागृती महाविद्यालयाच्या विद्यार्थीनींनी केळी त्याकरीता आधी प्रशिक्षण सुध्दा देण्यात आले. बहुसंख्य विद्यार्थीनींनी या कार्यात सहभाग दिला.

मतदार जागृती हा सुध्दा यावर्षाचा प्रमुख कार्यक्रम होता. महाविद्यालयाच्या रासेयो विभागाकडून दरवर्षी नवमतदार नोंदणी केली जाते. यावर्षीसुध्दा ४२ विद्यार्थीनींनी नोंदणी केली शिवाय यादविवाद रॅली निबंधस्पर्धा व्दारे जागृती करण्याचे कार्य विद्यार्थीनींनी केले.

रासेयोचा सर्वात महत्वाचा उपक्रम म्हणजे. विशेष शिबीर होय यावर्षी नवीन दत्तक प्राप्त गव्हा निपाणी घेण्यात आले. शिबीर दि. ०६ जाने. ते १३ जाने. २०१७ दरम्यान पार पडले.

शिबीराचे उद्घाटक म्हणुन श्री. गणेशराव राजनकर, अध्यक्ष म्हणुन श्री. अरुणभाऊ अडसख उपस्थित होते तसेच श्री. सुभाषराय देशमुख, श्री. घनश्यामजी मेश्राम, श्री. अशोकजी पनपालीया, श्री. भुजंगराव चाफले, श्री. गणेशराव राजनकर, श्री. पडोळे, प्राचार्य डॉ. गणेश टाले सर्व प्राध्यापक, शिक्षकेत्तर कर्मचारी उपस्थित होते. शिबीरामध्ये रॅली, जागृती, स्वच्छता, उद्बोधन, बंधारा, वित्तीय साक्षरता, मतदार जागृती करण्यात आली.

शिबीराचा समारोप समारंभ उत्साहात संपन्न झाला. अध्यक्ष प्राचार्य डॉ. गणेश टाले तर अतिथी म्हणुन श्री. गणेश राजनकर, प्रविण निमकर, प्राध्यापक वर्ग उपस्थित होते. सत्रातील एक महत्वाचा कार्यक्रम महिला अत्याचार प्रतिबंध कायदा २०१३ या विषयावर कार्यशाळा घेण्यात आली. यावेळी कायदा याचन करुन त्या विषयी जागृती करण्यात आली कार्यक्रमाला २०० विद्यार्थीनी उपस्थिती होत्या.

अशाप्रकारे विविध कार्यक्रमाचे आयोजन रासेयो व्दारा केले जाते. विद्यार्थीनी उत्साहाने सहभागी होतात. कार्यक्रमांना प्राचार्य डॉ. गणेश टाले यांचे सहकार्य व मार्गदर्शन

मिळाले. सर्व राहकारी प्राध्यापक शिक्षकेत्तर कर्मचारी यांचे सहकार्य मिळाले.

अशा प्रकारे रासेयो विभाग महाविद्यालयाचा एक सक्रिय विभाग म्हणुन ओळखला जातो.

- प्रा. नितिन मा. विहाडे

- प्रा. मोनाली इंगळे

राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग
श्रीराम कला महिला महाविद्यालय धा.रे.

◆◆◆◆

ग्रंथालय अहवाल

२०१६-२०१७

आमचे महाविद्यालयातील ग्रंथालय विविध वाचन साहित्याने समृद्ध आहे. यामध्ये विविध संदर्भ ग्रंथ, नियतकालीकाचे बांधणी ग्रंथ, मासिके, वर्तमानपत्रे उपलब्ध आहे.

ग्रंथालयामध्ये गरजू विद्यार्थीनींना ग्रंथपेढी योजने अंतर्गत विषयासंबंधीत ग्रंथ दिली जातात. विद्यार्थीनींमध्ये वाचनाची आवड निर्माण व्हावी व ग्रंथालयातील उपलब्ध वाचन साहित्याचे ज्ञान व्हावे याकरिता डॉ. रंगनाथन यांच्या जयंती निमित्त ग्रंथप्रदर्शनीचे आयोजन करण्यात आले होते. तसेच बदलती वाचन संस्कृती या विषयावर निबंध स्पर्धा घेण्यात आली.

डॉ. ए. पी. जे. अब्दुल कलाम यांचा जन्मदिवस वाचन प्रेरणा दिवस म्हणुन उत्साहात साजरा करण्यात आला. यामध्ये वाचन समृद्ध करणे या विषयावर सुमारे १०

ओळीमध्ये मनोगत व्यक्त करणे हा कार्यक्रम घेण्यात आला. तसेच कादंबरी वाचन स्पर्धा घेण्यात आली. यासर्व स्पर्धेमध्ये महाविद्यालयीन कर्मचारी व विद्यार्थीनींनी उत्स्फूर्त सहभाग दर्शविला.

दरवर्षीप्रमाणे यावर्षीसुध्दा उत्कृष्ट वाचक पुरस्कार ग्रंथालयाच्या वतीने देण्यात आला. यावर्षी यापुरस्काराच्या मानकरी कु. कुमुद श्रीखंडे (बी.ए.भाग-१) हिला प्राप्त झाला.

आजच्या युगामध्ये स्पर्धापरिक्षेच्या माध्यमातुन विद्यार्थीनींनी विविध पदे भूपयित यामध्ये आमच्या महाविद्यालयातील मुलींनी सुध्दा मागे राहू नये म्हणून स्पर्धा परीक्षेची तयारी कशी करावी ? अभ्यासाचे नियोजन स्नातक अभ्यासासोबत करणे करावे ? एम.पी.एस.सी, यु.पी.एस.सी. मध्ये यश करणे प्राप्त करावे यासार्व विषयावर मार्गदर्शन करण्याकक्षरीता युनिक अॅकेडमीचे संचालक श्री. अमोल पाटील यांचा मार्गदर्शन कार्यक्रम ग्रंथालयाच्या वतीने आयोजित केला होता. या कार्यक्रमांमध्ये विद्यार्थीनींनीचा भरपूर सहभाग लाभला.

भविष्यामध्ये आमचे ग्रंथालय विद्यार्थीनींच्या सर्वांगीण विकासाकरीता प्रयत्नशील राहिल व ग्रंथालय समृद्ध होईल असे आम्ही मनापासुन प्रयत्न व कार्य करीत आहोत.

- डॉ. निता अ. केने
ग्रंथपाल
श्रीराम कला महिला महाविद्यालय धा.रे.

◆◆◆◆

शारीरिक शिक्षण व रंजन विभाग वार्षिक अहवाल २०१६ - १७

शारीरिक शिक्षण विभागातर्फे दरवर्षी प्रमाणे यावर्षी सुध्दा महाविद्यालयातील खेळ व क्रिडा मध्ये विद्यार्थीनींची लयी वाढावी यासाठी सर्वप्रथम खेळ व क्रिडेवद्दल माहिती देणे, विद्यार्थीनींमध्ये जागरूकता निर्माण करणे, खेळ व क्रिडेचे महत्व व फायदे पटवून सांगणे या विषयावर उद्बोधन करून सहभाग वाढविण्याचे प्रयत्न केले. त्याचाच परिणाम म्हणून या सत्रामध्ये विद्यार्थीनींनी हिरीरीने सहभाग दर्शविला.

तसेच आंतर-महाविद्यालयीन स्पर्धेमधील विविध खेळांमध्ये जवळ-जवळ ४५ ते ५० विद्यार्थीनींनी डॉ. सुधीर पाथरे यांचे मार्गदर्शनामध्ये सहभाग दर्शविला. त्यामध्ये बॅडमिंटन, कबड्डी, खो-खो, क्रॉसकंट्री, अॅथलेटिक्स इ. स्पर्धेमध्ये उत्तम प्रदर्शन केले.

विद्यार्थीनींचा शारीरिक, मानसीक व सामाजिक विकास सापटांना शारीरिक शिक्षण विभाग नेहमी मोलाचे कार्य करित असतो. त्याचेच उदाहरण म्हणजे यावर्षी, राष्ट्रीय जंतनासाक दिन साजरा करण्यात आला. त्या कार्यक्रमांमध्ये जवळ-जवळ ७४ विद्यार्थीनी प्रत्यक्ष सहभागी झाल्यात व कार्यक्रम यशस्वी केला.

तर डॉ. सुधीर पाथरे यांची मुलींच्या विद्यापीठ कबड्डी संघाचे, प्रशिक्षक म्हणून नियुक्त करण्यात आली. हि महाविद्यालयासाठी आनंदाची बाब आहे.

डॉ. सुधीर पाथरे
शारीरिक शिक्षण संचालक

◆◆◆◆

सांस्कृतिक अहवाल २०१६ - १७

आमच्या महाविद्यालयामध्ये सांस्कृतिक विभाग कार्यरत असून, महाविद्यालयाच्या विद्यार्थीनींमध्ये सांस्कृतिक गुणांमध्ये वाढ व्हावी म्हणून हा विभाग सतत असतो.

सत्र २०१६-२०१७ मध्ये सांस्कृतिक विभागाकडून विविध कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात आले. विद्यार्थीनींनी देखिल उत्साहाने सहभागी झाल्या.

यामध्ये वादविवाद स्पर्धा, समुहगीत, भावगीत स्पर्धा, जयंती, पुण्यतिथी, वर्ग सजावट, वार्षिकोत्सव, युवक महोत्सव, प्रजासत्ताक दिन इ. सांस्कृतिक कार्यक्रमांचे आयोजन केले जाते.

या सत्रामध्ये युवक महोत्सवात विखली येथे २० विद्यार्थीनींनी सहभाग घेतला यामध्ये १) वादविवाद २) समुहगीत ३) मार्ईम ४) स्किट इत्यादी कार्यक्रमांमध्ये सहभाग घेतला व प्रेक्षकांची दाद मिळविली.

आणखी एक महत्वाचा कार्यक्रम वार्षिकोत्सव होय. हा एकदिवसीय सांस्कृतिक कार्यक्रम आयोजित केला जातो. कार्यक्रमाचे उद्घाटन सौ. अर्चना राजत मा. नगराध्यक्षा तर अध्यक्ष, श्री. घनश्यामजी भैश्राम तर अतिथी म्हणून श्री. सुभाषराय देशमुख उपस्थित होते. नंतर सांस्कृतिक कार्यक्रमांना सुरुवात झाली. यामध्ये भावगीत, वन मिनीट शो, अंताक्षरी, संगीत खुर्ची, एकपात्री कवि संमेलन व शेवटी नृत्याविष्कार कार्यक्रम सादर केला.

विद्यार्थीनींनी अतिशय उत्साहाने सहभाग घेतला. रांगोळी स्पर्धा व वर्ग सजावट स्पर्धा विशेष होती. या सारख्या कार्यक्रमांचे आयोजन सांस्कृतिक विभाग करित असतो.

प्राचार्य डॉ. गणेश टाले यांचे मार्गदर्शन मिळाले.

सांस्कृतिक कार्यक्रमाचा एक महत्वाचा भाग म्हणजे प्रजासत्ताक दिन सांस्कृतिक कार्यक्रम होय. आमच्या संस्थेचे सर्व घटक या कार्यक्रमांचे आयोजन करतात व सहभागी होतात. या सत्रात सुध्दा सहभाग घेतला यावेळी, कॉपीमुक्त अभियान, बेटी बचाओ, बेटी पढाओ, वन्दे मातरम् हे कार्यक्रम सादर करण्यात आले.

कार्यक्रमाला प्रेक्षकांची उत्तम दाद मिळाली. अशाप्रकारे महाविद्यालयाचा सांस्कृतिक विभाग कार्यरत असून विद्यार्थीनी मध्ये सांस्कृतिक गुण रुजावेत त्यामध्ये वाढ व्हावी याकरीता कार्य करित असतो.

महाविद्यालयाचे सर्व घटक सक्रिय होऊन सहकार्य करित असतात. विद्यार्थीनी देखिल उत्साहाने सहभागी होत असतात.

प्रा. नंदकिशोर राजत
प्रा. नितिन विहाडे
सांस्कृतिक विभाग

◆◆◆◆

भौगोलिक सहल अहवाल

२०१६ - १७

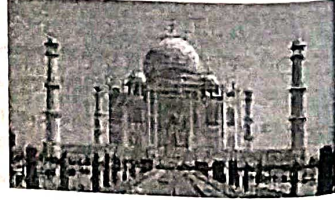
संत गाडगे बाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावती व्दारा संलग्नीत श्रीराम कला महिला महाविद्यालय, धामणगाव रेल्वे येथील भूगोल विभागातर्फे दरवर्षी भौगोलिक सहलीचे आयोजन करण्यात येते. संत गाडगे बाबा अमरावती विद्यापीठाच्या भूगोल बी.ए. भाग-३ अभ्यासक्रमात भौगोलिक अभ्यास दौरा समाविष्ट आहे.

महाविद्यालयातील भूगोल विभागातर्फे शैक्षणिक वर्ष २०१६-१७ ची भौगोलिक सहल उत्तर भारतातील अण्डा, मथुरा, पत्तेहपूर सिफ्री, वृंदावन, दिल्ली येथे आयोजित करण्यात आली होती. सदर सहल दि. २०/११/२०१६ ते २६/११/२०१६ या दरम्यान नेण्यात आली. या सहलीमध्ये एकूण ३३ धार्मिकींनी सहभाग घेतला होता.

प्रस्तुत सहलीमध्ये सर्वप्रथम आग्रा येथील जगप्रसिध्द ताजमहल ला भेट देण्यात आली या शिवाय लालकिल्ला, बुलंद दरवाजा, सलीम चिश्ती कबर या ठिकाणी भेटी दिल्या. दुसऱ्या दिवशी मथुरा येथील श्रीकृष्ण जन्मभूमी गोकुळ, बरसाना, गोवर्धन दर्शन करण्यात आले. तिसऱ्या दिवशी वृंदावन येथील धार्मिक स्थळे, यमुना नदीपरील घाट यांना भेटी देण्यात आल्या. चौथ्या व पाचव्या दिवशी दिल्ली येथील कुतूबमिनार, लाल किल्ला, संसद भवन, लोटस् मंदीर, अक्षरघाम मंदीर, इंडीया गेट या ठिकाणांना भेटी दिल्या व दिल्ली येथुन धामणगाव रेल्वे फळे रेल्वेनी प्रस्थान केले.

प्रस्तुत सहली दरम्यान विद्यार्थ्यांनी या प्रदेशातील पर्यटन स्थळांना भेटी देऊन तेथील भूप्रदेशाचा, लोकांचा प्राकृतिक व सांस्कृतिक दृष्ट्या अभ्यास केला. या सहलीमध्ये महाविद्यालयाचे प्राचार्य प्रा.डॉ. गणेश टाले, प्रा. अभिजीत दोड, प्रा. नंदकिशोर राऊत, प्रा. नितीन विहाडे प्रा. योगेश काशीकर, प्रा. प्रतिभा तेलंगे, श्री. राजेश मारवे व नागोरावजी पंचबुध्दे यांचा समावेश होता.

प्रस्तुत सहल आयोजनासाठी श्रीराम शिक्षण संस्थेचे अध्यक्ष मा. अरुणभाऊ अडसड, स्थानिक व्यवस्थापन समितीचे अध्यक्ष मा. अशोकभाऊ पनपालीया, श्रीराम शिक्षण संस्थेचे सचिव मा. घनश्यामजी मेश्राम यांचे बहुमुल्य मार्गदर्शन मिळाले व त्यांनी सहली करीता परवानगी दिली या करीता आम्ही सर्व त्यांचे मनःपूर्वक आभारी आहोत.

प्रा. अभिजीत दोड
प्रा. योगेश काशीकर
सहल समिती

◆◆◆◆

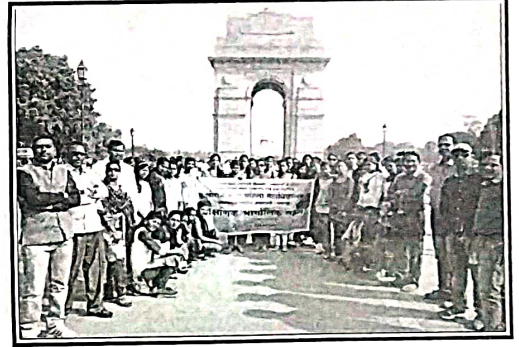
श्रीराम शिक्षण संस्था, धामणगाव रेल्वे

* कार्यकारी मंडळ *

१.	श्री. अरुणभाऊ ज. अडसड	अध्यक्ष
२.	श्री. जयप्रकाशजी ग. पोळ	उपाध्यक्ष
३.	श्री. संजयजी ठा. राठी	उपाध्यक्ष
४.	श्री. घनश्यामजी वा. मेश्राम	सचिव
५.	श्री. गिरीषजी पु. मुंढडा	सहसचिव
६.	श्री. डॉ. लक्ष्मीकांतजी ली. भुतडा	सहसचिव
७.	श्री. प्रमोदजी स. मुंढडा	कोषाध्यक्ष
८.	श्री. डॉ. अशोकजी प्रे. शेर्या	संचालक
९.	श्री. चंद्रशेखरजी पु. राठी	संचालक
१०.	श्री. सुरेशजी वा. मुंढडा	संचालक
११.	श्री. अशोकजी पृ. पनपालीया	संचालक
१२.	श्री. किशोरराव ह. साकूरे	संचालक
१३.	श्री. सुभाषराव ए. देशमुख	संचालक
१४.	श्री. विलासराव वि. कडू	संचालक
१५.	श्री. ओमप्रकाशजी ता. राठी	संचालक
१६.	श्री. सुरेशराव मा. देशमुख	संचालक
१७.	सौ. कल्पनाताई अ. मुंढडा	संचालिका
१८.	सौ. कल्पनाताई मु. वंकाणी	संचालिका
१९.	श्री. गोपालबाबू भूत	संचालक

श्रीराम कला महिला महाविद्यालय धामणगाव रेल्वे
* स्थानिक व्यवस्थापन समिती *

१. श्री. अशोकजी पृ. पनपालीया अध्यक्ष
२. श्री. सुभाषराव ए. देशमुख उपाध्यक्ष
३. श्री. घनश्यामजी बा. मेश्राम सदस्य
४. श्री. संजयजी ठा. राठी सदस्य
५. श्री. गिरीषजी पु. मुंढडा सदस्य
६. श्री. विलासराव वि. कडू सदस्य
७. डॉ. गणेश क. टाले प्राचार्य (सचिव)
८. प्रा. कु. मोनाली वि. इंगळे शिक्षक प्रतिनिधी
९. प्रा. अभिजित प्र. दोड शिक्षक प्रतिनिधी
१०. श्री. अजय दि. कुलकर्णी शिक्षकेतर कर्मचारी प्रतिनिधी

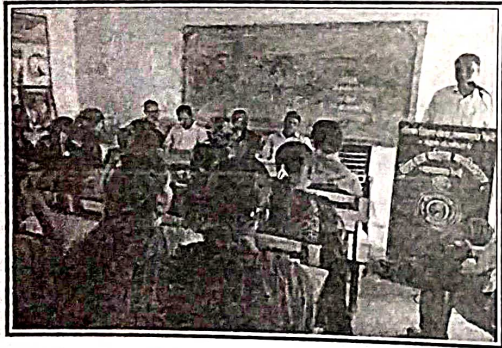
आग्रा, मथुरा व दिल्ली सहली मध्ये सहभागी विद्यार्थ्यांनी

रा.से.यो. शिबीर उद्घाटन कार्यक्रम

मतदार जागृती अभियान

रा.से.यो. उद्घाटन व स्वागत कार्यक्रम

वृक्षारोपण कार्यक्रमा मध्ये सहभागी विद्यार्थीनी

वित्तीय साक्षरता जनजागृती अभियान

वार्षिकोत्सव कार्यक्रम

औद्योगिक परिसराला विद्यार्थीनीची भेट

वार्षिकोत्सव कार्यक्रम सादर करतांना विद्यार्थीनी

दिल्ली आगरा मथुरा सहली मध्ये सहभागी विद्यार्थीनी